

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad:	18 Ebrill 2024
Pwnc / Testun:	Adolygiadau cenedlaethol a'i hargymhellion cysylltiedig
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn AD a Trawsnewid 01248 752502 CarysEdwards@ynysmon.gov.uk
Awdur yr Adroddiad:	Gwyndaf Parry Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Perfformiad 01248 752511 GwyndafParry@ynysmon.gov.uk
<p>Natur a Rheswm dros Adrodd: Mae'r Cylch Gorchwyl Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn rhoi gofyniad penodol i'r Pwyllgor ystyried a derbyn adroddiadau gan reoleiddwyr neu arolygwyr, a fydd yn ffynhonnell defnyddiol o sicrwydd (3.4.8.13.1). Mae hefyd yn ofynnol i'r Pwyllgor ystyried adroddiadau archwilio allanol a monitro eu hargymhellion (3.4.8.11.3).</p> <p>Pwrpas yr adroddiad hwn yw i roi sicrwydd i'r Pwyllgor fod yr argymhellion cenedlaethol sydd ynghlwm a'r adroddiadau cenedlaethol wedi cael sylw dilys gan wasanaethau'r Cyngor Sir a bod y rhai perthnasol yn cael eu gwireddu mewn modd ystyrlon.</p>	

Cyflwyniad

1. Er mwyn arddangos llywodraethu da, mae'r adroddiad yn manylu ar ymateb y cyngor i adroddiadau cenedlaethol cydnabyddedig ac argymhellion cysylltiedig a gyhoeddwyd gan reoleiddwyr.
2. Darperir diweddariadau yn erbyn y gwaith y mae'r cyngor wedi'i wneud dros y 15 mis diwethaf yn ychwanegol i'r hyn a gyflwynwyd i'r pwyllgor yma ar 8fed Rhagfyr 2022.
3. Yn dilyn adolygiad o'r adroddiadau a'r argymhellion cysylltiedig, mae rhai adroddiadau wedi'u nodi fel rhai nad oes angen eu monitro bellach. Mae'r rhesymau dros y newidiadau hyn wedi'u darparu ac felly cynigir eu dileu o adroddiadau monitro yn y dyfodol.

Argymhelliad

4. Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn –
 - a. Ystyried yr adroddiad a derbyn yr ymatebion a'r diweddariadau fel adlewyrchiad cywir o ddiweddariad blynyddol y Cyngor Sir yn erbyn yr argymhellion cysylltiedig.
 - b. Cytuno nad oes angen rhestru'r adroddiadau yr argymhellir eu dileu ar ddiwedd y ddogfen (y tabl gwyrdd) mewn adroddiadau yn y dyfodol.

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Adolygiadau cenedlaethol a'i hargymhellion cysylltiedig

Mawrth 2024

Statws – Swyddogol

Paratowyd gan:

Gwasanaeth Trawsnewid

Mae'r Archwiliadau canlynol wedi'u diweddarau ar gyfer 2023:

Enw'r Adroddiad	Argymhellion / Cyfleoedd	Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn 2022	Diweddariad 2023
Yn ôl eich doethineb - Gwasanaethau Dewisol Llywodraeth Leol	<p>Mae angen i gynghorau fanteisio ar y cyfle i adnewyddu, ailbriso ac ailosod yr hyn y maent yn ei wneud a dysgu o'r pandemig er mwyn adeiladu dyfodol gwell.</p> <p>Mae cyfleoedd i gynghorau gynnwys dinasyddion yn y gwaith o lunio a rhedeg gwasanaethau eu hunain.</p> <p>Yr her i gynghorau lleol fydd cymhwyso'r gwersi a ddysgwyd o'r pandemig a'i ddefnyddio i fireinio, addasu a chyflawni gwelliannau pellach er mwyn creu newid cadarnhaol, a parhau i fod yn berthnasol i'w holl ddinasyddion.</p>	<p>Cyfle i ddinasyddion ymwneud â llunio cyfeiriad strategol y Cyngor yn ystod 2022.</p> <p>Mae'r agenda siapio lle yn parhau gyda 5 Cynghrair wedi eu sefydlu i wireddu blaenoriaethau lleol.</p>	<p>Mae ymgysylltu ac ymgynghori sylweddol wedi digwydd gyda dinasyddion yn ystod y broses o ddatblygu Cynllun y Cyngor 2023-2028. Derbyniodd y Cyngor 2,500 o ymatebion ar gyfer bob math o weithgarwch ymgysylltu ac ymgynghori.</p> <p>Mae'r agenda Llundio Lle yn parhau gyda 7 cynghrair ar waith ac 1 yn cael ei ddatblygu.</p> <p>Strategaeth Cyfraniad y Cyhoedd 2023-2028 wedi'i datblygu a'i chymeradwyo.</p>
Cynnydd o ran rhoi'r Ddeddf Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol ar waith	<p>A1 Mae Rhan 1 o'r adroddiad yn amlygu, er bod gan gyrrff cyhoeddus ddealltwriaeth gynyddol am wasanaethau Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol a'r galw amdanynt, bod bylchau sylweddol yn dal i fodoli a bod ymgysylltiad â goroeswyr a dioddefwyr i adolygu a datblygu gwasanaethau yn anghyson. I fynd i'r afael â hyn, rydym yn argymhell bod gwaith i asesu anghenion a mapio'r ddarpariaeth gwasanaethau gan gyrrff cyhoeddus yn cael sylw o'r newydd a bod y modd y caiff pobl eu cynnwys yn cael ei ehangu a'i wella i gynnwys yr holl randdeiliaid perthnasol er mwyn creu darlun mwy cywir o'r ddarpariaeth gyfredol o ran gwasanaethau ac adnabod bylchau.</p> <p>A2 Mae Rhan 1 o'r adroddiad yn disgrifio sut y mae dioddefwyr a goroeswyr Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol yn aml yn ei chael yn anodd ymgodymu â system dameidiog o ran y gwasanaethau a ddarperir. I gynorthwyo dioddefwyr a goroeswyr i gael mynediad at wasanaethau a'u defnyddio rydym yn argymhell bod cyrrff cyhoeddus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yn cynhyrchu gwybodaeth gynhwysfawr a pherthnasol mewn amrywiaeth o gyfryngau am yr ystod lawn o wasanaethau sydd ar gael i amddiffyn a chefnogi dioddefwyr a goroeswyr; ac • yn creu llwybr ar y cyd i gael mynediad at wasanaethau a chymorth ar gyfer dioddefwyr a 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yn anffodus bu oedi gyda'r broses ar Lefel Ranbarthol Gogledd Cymru. Asesiad anghenion rhanbarthol diwygiedig drafft yn destun ymgynghoriad ar hyn o bryd. 2. Mae fideos Gwybodaeth Gyhoeddus yn parhau i fod ar gael ar wefannau'r cyngor. Mae fideos newydd a ddarperir gan sefydliadau fel Llywodraeth Cymru a Chymorth i Fenywod Cymru sydd ar flaen y gad o ran Rhaglenni Cam-drin Domestig hefyd yn cael eu rhannu. Mae amrywiaeth o daflenni ar gael hefyd a gellir eu cael o brosiect siop un stop Gorwel yn Llangefni. Gwybodaeth fel Ask For ANI. <p>Mae'r Prosiect Un Drws Ffrynt wedi bod yn llwyddiant heb os. Roedd adolygiad diweddar o'r prosiect a gynhaliwyd gan Safe Lives yn ategu CSYM a'i randdeiliaid allweddol sy'n bartneriaid megis Heddlu Gogledd Cymru, Gorwel (Darparwr 3ydd Sector dynodedig ar gyfer Cam-drin Domestig) a BIPBC ar y dull partneriaeth a ddefnyddiwyd ers ei sefydlu ym mis Gorffennaf 2020.</p> <p>3. Mae canran y staff tai sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant ar-lein gorfodol bellach yng nghanol y nawdegau ac yn un o'r uchaf o fewn y Cyngor. Mae'r holl staff yn cael eu hatgoffa'n rheolaidd o'u hangen i ddilyn yr hyfforddiant VAWDASV gorfodol ac rydym yn cadw at ein mantra bod Diogelu yn gyfrifoldeb i bawb. O ran rheoli risg, rhennir gwybodaeth mewn modd cadarn a diogel ar sail 'angen gwybod'. Cedwir cronfa ddata o fewn y Gwasanaeth Tai mewn perthynas â hyfforddiant diogelu yn ogystal â modiwlau gorfodol eraill lle caiff staff eu hatgoffa o'u hangen a dyletswydd i ymgymryd â hyfforddiant atgoffa yn unol â hynny.</p> <p>4. Mae Bwrdd Breguswydd a Chamfanteisio Gogledd Cymru yn parhau i fod yn Fwrdd Llywodraethu ar gyfer materion cam-drin domestig ac mae'n gyfrifol am wneud penderfyniadau strategol allweddol. Ar lefel fwy gweithredol, mae Bwrdd Comisiynu</p>	<p>Cyhoeddwyd Asesiad Anghenion VAWDASV Gogledd Cymru ddiwedd 2023, a bydd yn ddefnyddiol wrth gomisiynu gwasanaethau cam-drin domestig yn y dyfodol, yn lleol ac yn rhanbarthol. Ar hyn o bryd, mae amrywiaeth o gyfarpar yn seiliedig ar lety, cymorth lle bo angen, IDVA a Thynhau Diogelwch y Targed wedi'u comisiynu ar gyfer dioddefwyr/goroeswyr cam-drin domestig. Mae'r gefnogaeth sydd wedi'i darparu yn mynd y tu hwnt i nifer yr unedau a gomisiynwyd, sy'n gosod pwysau sylweddol ar y darparwr cymorth dynodedig. Fodd bynnag, mae'r hinsawdd ariannol heriol wedi cyfyngu cyfleoedd i ymestyn darpariaeth presennol a'i ddatblygu ymhellach.</p> <p>Mae amrywiaeth o fideos a dogfennau gyda gwybodaeth gyhoeddus ar gael. Mae Gorwel, y darparwr arweiniol ar gyfer Cam-drin Domestig, wedi bod yn rhagweithiol iawn yn ystod 2023 ac wedi rhyddhau datganiadau defnyddiol a llawn gwybodaeth i'r cyhoedd yn codi ymwybyddiaeth ynghylch y cynnydd pryderus mewn cam-drin domestig a'r goblygiadau difrifol sy'n wynebu unigolion, teuluoedd a'r gymdeithas ehangach.</p> <p>Mae'r Dyletswydd Trais Difrifol, a ddaeth i rym 31 Ionawr 2023, yn gofyn i awdurdodau lleol, yr heddlu, awdurdodau tân ac achub, asiantaethau sydd wedi arbenigo mewn cyfiawnder troseddol ac awdurdodau iechyd i gydweithio er mwyn ffurfio dadansoddiad yn seiliedig ar dystiolaeth ar y problemau sy'n gysylltiedig â thrais difrifol mewn ardal leol, ac yna, cynhyrchu a gweithredu strategaeth yn nodi sut y byddant yn ymateb i'r materion penodol hynny. Mae gwaith yn parhau er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth.</p> <p>Mae'r prosiect "One Front Door" wedi gweld cynnydd sylweddol mewn atgyfeiriadau yn ystod y 18 mis diwethaf. Dengys hefyd bod nifer sylweddol o'r atgyfeiriadau wedi dod yn fwy aciwt a chymhleth eu natur. Mae'r cynnydd mewn atgyfeiriadau ar gyfer y prosiect "One Front Door" a'r Hwb Ymyrraeth Gynnar wedi arwain at uno'r ddau Banel.</p>

gweithwyr proffesiynol ac yn hysbysebu trefniadau mynediad yn eang.

A3 Mae Rhan 2 o'r adroddiad yn nodi, er ei bod yn bwysig eu bod yn cydymffurfio â deddfwriaeth berthnasol ar ddiogelu data, bod angen i sefydliadau rannu data gyda phartneriaid hefyd i ddiwallu anghenion dioddefwyr a goroeswyr yn well. Rydym yn argymhell bod awdurdodau:

- yn sicrhau bod staff sy'n debygol o ddod i gysylltiad â dioddefwyr a goroeswyr yn cael hyfforddiant priodol ar Drais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol;
- yn darparu hyfforddiant diweddarau ar gyfer rheolwyr gwasanaethau i sicrhau eu bod yn gwybod pryd y gallant ac na allant rannu data, a pha ddata y gallan ac na allan ei rannu; ac
- yn adolygu ac yn diweddarau protocolau rhannu data i sicrhau eu bod yn cynorthwyo gwasanaethau i gyflawni eu cyfrifoldebau rhannu data.

A4 Mae Rhan 2 o'r adroddiad yn nodi, er bod peth cynnydd da wedi cael ei wneud gyda gweithio'n rhanbarthol, nad oes ysgogwyr priodol yn eu lle bob amser i gefnogi'r broses o drawsnewid gwasanaethau yn unol â'r ddeddfwriaeth Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol. I sicrhau bod manteisio'n rhanbartholi'n cael eu gwireddu, rydym yn argymhell bod asiantaethau darparu (awdurdodau lleol, cyrff iechyd, yr heddlu, awdurdodau tân ac achub a'r trydydd sector) yn adolygu eu dull o weithio'n rhanbarthol i integreiddio gwasanaethau'n well a chynyddu i'r eithaf yr effaith gadarnhaol y gallant eu cael er dioddefwyr a goroeswyr.

A5 Mae Rhan 3 o'r adroddiad yn amlygu nad yw'r mecanweithiau cyllido cymhleth a byrdymor, diffyg data ac ymgynghori annigonol â rhanddeiliaid, o gymorth i gomisiynu gwasanaethau Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol mewn modd cynaliadwy. I fynd i'r afael â hyn, rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn adolygu eu trefniadau comisiynu i:

- gael gwared ar ddyblygu a gorgyffwrdd rhwng

VAWDASV, sy'n cynnwys cynrychiolwyr amlasiantaethol, yn gyfrifol am drosolwg a llywio materion penodol megis asesiadau o anghenion, gofynion hyfforddi a cheisiadau am grantiau ar gyfer ceisiadau cyfalaf a refeniw ychwanegol gan Lywodraethau datganoledig Cymru a'r Llywodraeth Ganolog.

5. Mae'r sefyllfa bresennol yn aneglur ac nid oes modd adrodd ar gynnydd cadarnhaol yn y maes hwn.

Diogelu: A1

Bydd Aseiad Anghenion VAWDASV drafft Gogledd Cymru yn cael ei gyflwyno i Fwrdd y V ac E ar 18 Hydref am sylwadau ac argymhellion.

O ran cynnwys goroeswyr, mae gan y tîm VAWDASV rhanbarthol fforwm ddwywaith y flwyddyn ar gyfer goroeswyr a elwir yn grŵp SAS (Gwasanaethau Cyngori Goroeswyr) ac un arall ar gyfer goroeswyr trais rhywiol. Mae hwn yn gyfraniad pwysig i gael y goroeswyr

A2

Peth cydgysylltu gan y tîm VAWDASV rhanbarthol.

Mae'r dudalen Diogelwch Cymunedol ar wefan y Cyngor, sydd ar gael i'r cyhoedd, yn cynnig cyngor o ansawdd uchel am y gwasanaeth a ddarperir gan Gorwel i bobl sy'n dioddef trais yn y cartref; gan gynnwys cyngor ar Apiau defnyddiol, sut i gadw'n ddiogel (gan gynnwys plant), manylion cyswllt gwasanaethau cymorth lleol. I'r rhai sydd mewn perygl uniongyrchol, darperir manylion cyswllt ar gyfer gwasanaethau'r heddlu.

Mae'r dudalen hefyd yn cynnwys manylion Llinell Gymorth Byw Heb Ofn. Mae dolen hefyd a'r gyfer gwasanaethau cymorth Gorwel ar gyfer pobl hŷn sy'n dioddef trais domestig.

Yn fewnol, mae safle mewnwyd yr Awdurdod Lleol yn cael ei ddatblygu i gynnwys adran diogelu benodol. Bydd hyn yn darparu adnodd un stop i bob gweithiwr. Bydd hyn yn cynnwys gwybodaeth am VAWDASV. Unwaith y bydd hyn wedi'i gwblhau, y bwriad yw datblygu'r safleoedd gwybodaeth cyhoeddus.

Mae'r Gwasanaeth Plant a Theuluoedd hefyd yn arwain datblygiad y gwasanaeth 'Un Drws Ffrynt'. Mae hwn yn ddull aml-asiantaeth o nodi a graddio cyfeiriadau RAG a dderbyniwyd ac yn fforwm i werthuso a datblygu gwasanaethau o gwmpas cam-drin domestig yn dibynnu ar risg ac anghenion. Rydym wedi sicrhau cyllid i'n cynorthwyo gyda'r datblygiad. Bydd hyn yn helpu gydag ymyrraeth gynnar yn ogystal â chyfeirio at wasanaethau priodol.

A3

Mae'r Awdurdod Lleol yn darparu hyfforddiant diogelu a diogelu data yn unol ag anghenion y gweithlu a nodwyd. Mae'r Awdurdod Lleol wedi parhau i weithredu gofynion y Fframwaith Hyfforddi Cenedlaethol: Grŵp 1 a 6. Ar ddiwedd Medi 2022 ar draws y sefydliad roedd cydymffurfiaid â hyfforddiant Grŵp 1 yn 81%.

Mae ymrwymiad yr holl asiantaethau'n arbennig, gyda chyfarfodydd y panel yn cael eu cynnal ddwywaith yr wythnos, ar fore dydd Mawrth ac Iau.

Mae canran staff y gwasanaethau tai a chymdeithasol sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant mandadol yn uchel iawn, ac mae pob aelod staff newydd yn cael eu hysbysu o'r gofyniad i gwblhau hyfforddiant VAWDASV a diogelu ar-lein cyn gynted â phosibl. Cedwir cofnod o bwy sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant ynghyd ag unrhyw gyrsiau gloywi gofynnol yn nwylo'r Gwasanaethau Tai a Chymdeithasol, a bydd Rheolwyr Canol ac Uwch yn cael gwybod am staff sydd angen cwblhau'r hyfforddiant o fewn yr unedau/timau y maen nhw'n gyfrifol amdanynt.

Yn yr un modd, mae nifer sylweddol o staff y gwasanaethau tai a chymdeithasol wedi mynychu cwrs hyfforddi Gofyn a Gweithredu.

Nid yw'r trefniadau llywodraethu wedi newid.

gwahanol ddulliau yn yr awdurdod a chyda phartneriaid;

- rhesymoli trefniadau gweinyddu i wella effeithlonrwydd a gwerth am arian;
- symleiddio a safoni trefniadau comisiynu i leihau baich gweinyddu ar yr holl bartion; a
- phennu mesurau perfformiad, targedau a meincnodau priodol i farnu effaith a deilliannau gwasanaethau a gomisiynir.

Mae'r Awdurdod yn cyflwyno hyfforddiant Grŵp Gofyn a Gweithredu 2, er yn rhithiol i ddechrau. Mae gennym hyfforddwyr achrededig i gyflwyno hyfforddiant Grŵp 2 a phencampwyr Grŵp 3. Erbyn diwedd Awst 2022 roedd 389 o unigolion wedi cwblhau'r hyfforddiant Grŵp 2: gyda darpariaeth hefyd wedi'i darparu i ysgolion gyda 105 yn mynychu.

Mae gwreiddio CGC a rhannu gwybodaeth yn dilyn yr egwyddorion

Yn ystod 2020, unwyd Bwrdd Strategol Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol Gogledd Cymru â'r bwrdd caethwasiaeth Fodern ac mae bellach yn fwrdd Bregusrwydd a Chamfanteisio ar gyfer Gogledd Cymru, gan gwmpasu VAWDASV Caethwasiaeth fodern a meysydd eraill o gamfanteisio gan gynnwys Llinellau Cymffuriau a chamfanteisio troseddol. Nod y Bwrdd yw cydweithio mewn partneriaeth i sicrhau'r ymateb mwyaf effeithlon ac effeithiol i atal niwed difrifol a achosir gan drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol yn rhanbarth Gogledd Cymru ac i weithredu a chefnogi gofynion Deddf Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV) (Cymru) 2015.

Aelodaeth y Bwrdd fel ag y mae ym mis Hydref 2022:

- Heddlu Gogledd Cymru
- Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
- Awdurdodau Lleol – Wrecsam, Sir y Fflint, Conwy, Sir Ddinbych, Gwynedd ac Ynys Môn
- Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol/CRC
- Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru
- Bwrdd Cynllunio Ardal
- Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid Gogledd Cymru
- CEM Berwyn
- Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd
- 3 chynrychiolydd o wasanaethau arbenigol i gynrychioli holl grwpiau'r 3ydd sector

Cadeirydd presennol y Bwrdd Bregusrwydd a Chamfanteisio yw Stephen Hughes (SCHTh) ac mae swydd yr Is-Gadeirydd yn wag, oherwydd newidiadau staffio. Rhoddir sylw i hyn yng nghyfarfod nesaf y Bwrdd Bregusrwydd a Chamfanteisio ar 3 Chwefror. Mae'r swyddi hyn yn cael eu dal am ddwy flynedd ar hyn o bryd.

Mae'r Grŵp Comisiynu ar y Cyd yn eistedd o dan y Bwrdd Bregusrwydd a Chamfanteisio ac yn arwain ar yr holl benderfyniadau comisiynu, gan gynnwys datblygu'r Asesiad Anghenion, edrych ar fylchau yn y ddarpariaeth a sicrhau diffyg dyblygu yn y ddarpariaeth. Mae'r Grŵp JC hefyd yn gweithredu fel corff sicrhau ansawdd, gan fonitro prosiectau a gomisiynir a sicrhau y cyrhaeddir targedau.

Mae'r Grŵp Comisiynu ar y Cyd yn cyfarfod bob chwarter i edrych ar berfformiad yr holl wasanaethau a gomisiynir, yn ogystal ag

		<p>unrhyw benderfyniadau ariannu a wnaed gan yr is-grŵp Gwneud Penderfyniadau. Mae hwn yn gyfle i gwestiynu gwasanaethau, edrych ar ganlyniadau ac awgrymu sut i fynd i'r afael ag unrhyw heriau. Mae comisiynu pob gwasanaeth yn anelu at gydymffurfio â Chanllawiau Comisiynu Statudol VAWDASV, ac mae'n eitem sefydlog ar agenda holl gyfarfodydd y Grŵp Comisiynu ar y Cyd. Rhennir y gwaith o fonitro gwasanaethau a gomisiynir rhwng y tîm comisiynu yn SCHTh a'r tîm VAWDASV Rhanbarthol a rhennir yr holl wybodaeth â Grŵp y Cyd-bwyllgor i'w harchwilio ymhellach. Cynhelir Asesiad Anghenion VAWDASV rhanbarthol trylwyr bob 3 blynedd ac mae fersiwn 2022 ar hyn o bryd gyda'r bwrdd V ac E i'w gadarnhau.</p>	
--	--	---	--

<p><u>Adolygiad o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus</u></p>	<p>A1 Yn Rhan 1 o'r adroddiad rydym yn nodi bod deall effaith dewisiadau a phenderfyniadau yn golygu ei bod yn ofynnol i gyrrf cyhoeddus gynnwys dinasyddion a rhanddeiliaid yn llawn a chwblhau Asesiadau Effaith. Fodd bynnag, canfuom fod ymarfer presennol yn annigonol i roi sicrwydd bod anghenion pobl â nodweddion gwarchoddedig yn cael eu hystyried yn llawn wrth adolygu dewisiadau ac nad yw llai dinasyddion yn dylanwadu'n ddigonol ar benderfyniadau. Rydym yn argymhell bod BGCau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yn cynnal asesiadau ffurfiol i ganfod yr effaith bosibl ar bobl â nodweddion gwarchoddedig a'r Gymraeg ac yn adolygu camau gweithredu y cytunwyd arnynt i sicrhau yr eir i'r afael ag unrhyw effeithiau andwyol; • yn gwella tryloywder ac atebolrwydd trwy wneud cyfarfodydd, agendâu, papurau a chofnodion BGCau yn hygyrch ac ar gael i'r cyhoedd; • yn cryfhau trefniadau cynnwys trwy weithio'n unol â'r canllawiau yn yr Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd yng Nghymru; ac • yn adrodd yn ôl ar ganlyniad gweithgarwch cynnwys gan nodi ble y gwneir newidiadau o ganlyniad i fewnbwn dinasyddion a rhanddeiliaid. <p>A2 Yn Rhan 2 o'r adroddiad rydym yn adolygu trefniadau craffu BGCau ac yn dod i'r casgliad bod diffygion a gwendidau mewn perfformiad ac arfer presennol. I wella trefniadau craffu, rydym yn argymhell:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bod BGCau a chyrrf cyhoeddus yn defnyddio canfyddiadau'r Papur Trafod: Chwe thema i helpu i wneud craffu'n 'Addas ar gyfer y 	<p>A1. • Sefydlwyd gweithgor rhanbarthol i weithio gyda Chydgynhyrchu Cymru ar gynllun gwella ymgysylltu 5 mlynedd. Bydd hyn yn gweithio ar y cyd â'r bartneriaeth Gofal Cymdeithasol Rhanbarthol i ystyried ac archwilio'r holl opsiynau ar y sbectrwm ymgynghori hyd at Gydgynhyrchu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meithrin perthnasoedd ac ymddiriedaeth gyda chymunedau, - y dulliau a'r amseroedd mwyaf priodol i ymgysylltu yn ôl yr amgylchiadau, - iaith a chyfryngau i ymgysylltu a gwrandao - cofrestr o grwpiau cymunedol allweddol / adeiladu rhwydwaith rhanddeiliaid - sicrhau amrywiaeth a chynhwysiant - blaengynllunio gwaith rhanbarthol a rhannu adborth ymgysylltu dienw, - y ffyrdd gorau o roi adborth i gyfranogwyr ar gynnydd - hyfforddiant ymgysylltu a llwyfan ymgysylltu ar-lein posibl (i'w gadarnhau) <ul style="list-style-type: none"> • Sefydlwyd ail weithgor rhanbarthol, a chynhaliwyd gweithdy gyda dros 50 o bobl yn bresennol. Trefnwyd y gweithdy gan dimau Cydlyniant Cymunedol Gogledd Cymru a'i gefnogi gan Rwydwaith Cydgynhyrchu Cymru a'i anelu at y sefydliadau a'r gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio gyda grwpiau lleiafrifol na chlywir yn aml. Roedd ffocws y gweithdy ar sut i greu deialog gyfartal a chynhwysol gyda chymunedau amrywiol yng Ngogledd Cymru. Dadansoddwyd themâu allweddol a'u rhannu'n rhanbarthol. Rydym yn defnyddio'r canfyddiadau hyn i adeiladu sgwrs barhaus gyda'r cymunedau hyn ac i fwydo i mewn i'r cynllun Llesiant newydd. • Mae gwefan y BGC yn cael ei diweddarau'n rheolaidd gyda manylion cyfarfodydd, aelodaeth, cofnodion a chynlluniau. https://www.llesiantgwyneddaron.org/cy/Amdanom/Amdanom-Ni/ • Bydd adroddiad blynyddol y BGC ar gyfer 21/22 yn cael ei gyhoeddi ym mis Rhagfyr 2022 yn dilyn craffu gan y ddau Gyngor ac aelodau BGC. Mae'r adroddiad hwn yn nodi effaith y BGC ar les ein trigolion. • Mae'r iaith Gymraeg yn ran ganolog drwy holl waith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn. Mae gallu byw eu 	<p>A1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae tîm cefnogi BGC yn cydnabod yr angen am Asesiadau Effaith Iaith (EqIA) a Chydraddoldeb ac fe'u defnyddir pan gyflwynir prosiectau i sylw'r BGC a fydd yn argymhell newid mewn polisi neu wasanaeth. Yn 2023, BGC Gwynedd a Môn oedd y cyntaf i dreialu'r templed EqIA newydd a gynhyrchwyd gan Rwydwaith Cydraddoldeb Sector Cyhoeddus Gogledd Cymru (NWPSEN) ar gyfer Cynllun Llesiant newydd 2023-28. Mae EqIA NWPSEN yn gyfarpar amlbwrpas sy'n sicrhau bod y camau priodol yn cael eu cymryd i gydymffurfio â deddfwriaeth Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus ac i ddangos ein bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau anghydraddoldebau canlyniadau sy'n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol wrth wneud penderfyniadau strategol dan y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol. Mae hefyd yn sicrhau ein bod yn cymryd camau priodol i gydymffurfio â gofynion Safonau'r Gymraeg (Adran 44: Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011) i ystyried effaith penderfyniadau strategol a pholisi ar yr iaith. • Mae proses EqIA NWPSEN yn un barhaus nad yw'n dod i ben pan fydd y polisi/arfer yn cael ei gytuno a'i weithredu. Mae dyletswydd gyfreithiol benodol i fonitro effaith polisïau/arferion ar gydraddoldeb yn barhaus i nodi a yw'r canlyniadau wedi newid ers cyflwyno'r polisi neu arfer newydd. Yn unol â hynny, mae'r BGC yn adolygu'r camau gweithredu a ddeilliodd o'r EqIA ac mae ganddo drefniadau i fonitro'r canlyniadau a sicrhau bod data'n cael ei gasglu a'i adolygu. • Defnyddiwyd gwaith y bartneriaeth Gofal Cymdeithasol Rhanbarthol sy'n ystyried ac yn archwilio'r holl opsiynau ar y sbectrwm o ymgynghori hyd at Gydgynhyrchu yn helaeth wrth ymgysylltu ac ymgynghori ar y Cynllun Llesiant yn ystod 2023. Yn ogystal, mae canfyddiadau'r gwaith helaeth a wnaed gan dimau Cydlyniant Cymunedol Gogledd Cymru gyda chefnogaeth Rhwydwaith Cydgynhyrchu Cymru wedi'i anelu at y sefydliadau a'r gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio gyda grwpiau lleiafrifol nad ydynt yn cael eu hystyried ddigon i gael sgwrs barhaus gyda'r cymunedau hyn ac i fwydo i mewn i'r cynllun Llesiant newydd. • Mae gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn wefan sy'n gweithredu dan yr enw: https://www.llesiantgwyneddaron.org Mae manylion a chofnodion cyfarfodydd y Bwrdd wedi'u cynnwys ar y wefan. • Cynlluniwyd gwaith ar Asesiadau Llesiant y BGC a'r Cynllun Llesiant yn unol â'r Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd a nodwyd cyfleoedd i wneud mwy o ddefnydd o wahanol sianeli cyfathrebu i
---	--	--	---

Enw'r Adroddiad	Argymhellion / Cyfleoedd	Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn 2022	Diweddariad 2023
	<p>Dyfodol' gan Archwilydd Cyhoeddus Cymru i adolygu eu perfformiad presennol a nodi ble y mae angen iddynt gryfhau trefniadau a gweithgarwch trosolwg; a</p> <ul style="list-style-type: none"> • bod BGCau yn sicrhau bod pwyllgorau craffu'n ymgysylltu'n ddigonol ag ystod ehangach o randdeiliaid perthnasol sy'n gallu helpu i ddwyn BGCau i gyfrif. <p>A3 Yn Rhan 3 o'r adroddiad rydym yn crynhoi'r anhawster o ran datblygu BGCau, eu rhoi ar waith a darparu adnoddau ar eu cyfer a heriau rheoli partneriaethau lluosog sy'n aml yn gallu gorgyffwrdd â'i gilydd a dyblygu ei gilydd. I helpu i adeiladu capasiti, cysondeb a darparu adnoddau ar gyfer gweithgarwch rydym yn argymhell:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bod BGCau yn cymryd y cyfle i gyflawni rhwymedigaethau mewn cynlluniau a strategaethau eraill trwy'r Cynllun Llesiant Lleol; • bod Llywodraeth Cymru yn galluogi BGCau i ddatblygu modelau gweithio hyblyg gan gynnwys: <ul style="list-style-type: none"> – cyfuno, lleihau ac integreiddio eu gwaith gyda fforymau eraill megis Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol; a – rhoi hyblygrwydd i BGCau gael, rheoli a gwario arian grant ar yr amod bod BGCau yn sicrhau bod ganddynt drefniadau diogelu a systemau priodol ar waith i reoli cyllid; rheolaethau effeithiol ar gyllidebau a rhaglenni grantiau; a systemau adrodd wrth y cyhoedd, trosolwg a chraffu i reoli gwariant. <p>A4 Er mwyn helpu i feithrin capasiti, cysondeb a'r broses o ddarparu adnoddau ar gyfer gweithgarwch rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, yn eu hadolygiad o bartneriaethau strategol yn ystyried, ac yn archwilio, canfyddiadau'r adolygiad hwn.</p>	<p>bywydau trwy gyfrwng y Gymraeg a chael mynediad at wasanaethau a gweithgareddau cymunedol yn Gymraeg yn bwysig i'n cymunedau ac rydym wedi ymrwymo i gydweithio i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o fewn cyrff cyhoeddus yng Ngwynedd ac Ynys Môn. Rydym hefyd wedi ymrwymo i hyrwyddo'r Gymraeg fel dewis iaith cyfathrebu ymhlith sefydliadau cyhoeddus ar draws y ddwy sir.</p> <p>A2 Mae pob aelod etholedig yn cael cynnig hyfforddiant penodol ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 sy'n cynnwys dyletswyddau'r BGC a rolau a chyfrifoldebau pwyllgorau Sgriwtini.</p> <p>Yn ystod 21/22, adolygwyd a diwygiwyd yr amserlenni Sgriwtini mewn perthynas â gwaith BGC i alinio â chyflawniadau allweddol BGC yn gynharach yn y broses. Bydd hyn yn sicrhau bod her ac argymhellion craffu yn fwy amserol ac yn cael mwy o effaith.</p> <p>A3 • Mae Is-grŵp Iechyd a Gofal Gogledd Orllewin Cymru (a adwaenir fel arall fel y Bwrdd Gwasanaeth Integredig Ardal/AISB) yn gwasanaethu'r ardal yn dda i gydlynu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol i gwrdd ag anghenion lleol. O dan lywodraethu BGC Gwynedd a Môn mae'n dilyn mandad "Cymru Iachach" Llywodraeth Cymru.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae sawl enghraifft lle mae'r Bwrdd wedi blaenoriaethu gwaith lle mae angen adnoddau ariannol i'w gwireddu. Rydym wedi llwyddo i ddod i drefniant i gyd-ariannu nifer cyfyngedig o faterion, ond nid yw'n sefyllfa ddelfrydol gyda'r pwysau cynyddol ar gyllidebau ac mae hefyd yn golygu oedi cyn y gellir bwrw ymlaen â'r gwaith. • Yn ystod 2022, mae BGC Gwynedd ac Ynys Môn wedi ymgysylltu'n rhagweithiol i gael mynediad at gyfleoedd a ariennir gan y gronfa BGC Rhanbarthol i wella ymhellach gwybodaeth, ymchwil ac ymgysylltiad cyhoeddus mewn perthynas â blaenoriaethau Llesiant. Mae rhai enghreifftiau yn cynnwys rhoi cyfleoedd i ddinasyddion lleol gymryd rhan mewn rheithgorau/paneli dinasyddion a mynd â gwaith Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i ysgolion uwchradd a cheched dosbarth fel y gellir herio penderfyniadau a blaenoriaethau yn weithredol. 	<p>hysbysu ein dinasyddion am waith a wneir gan y BGC a'r cynnydd y mae'n ei wneud. Byddwn yn cynnal sesiynau tebyg i 'Dywedoch chi...gwnaethom ni...' i ddangos sut mae'r hyn mae ein dinasyddion wedi'i rannu gyda ni wedi cyfrannu at ein penderfyniadau (i ddechrau gyda grwpiau 3ydd sector, myfyrwyr coleg addysg bellach a fforymau pobl hŷn).</p> <p>A2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yn dilyn ymlaen o'r gwaith a gwblhawyd yn 21/22, lle cafodd amserlenni Craffu mewn perthynas â gwaith y BGC eu hadolygu a'u diwygio i gyd-fynd â chyflawniadau allweddol y BGC yn gynharach yn y broses. Mae hyn eisoes wedi sicrhau bod her ac argymhellion craffu yn fwy amserol ac yn cael mwy o effaith. <p>A3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yn ystod 2023, bu BGC Gwynedd a Môn yn llwyddiannus o ran cyflwyno cais am arian o'r Grant BGC Rhanbarthol i wella gwybodaeth, ymchwil ac ymgysylltiad cyhoeddus mewn perthynas â blaenoriaethau Llesiant. Yn ddiweddar, rydym wedi sicrhau cyllid dan y Grant Rhanbarthol i gynnal prosiect ar ran y tri Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yng Ngogledd Cymru ar y cyd â Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg. Bydd y prosiect hwn yn canolbwyntio ar y materion sy'n wynebu aelodau BGC wrth geisio recriwtio siaradwyr Cymraeg. <p>CANLYNIAD: CWBLHAWYD</p>
<p>Y 'drws blaen' i ofal cymdeithasol i oedolion</p>	<p>Gwella mynediad i'r drws blaen</p> <p>A1 Mae Rhan 1 yr adroddiad yn nodi sut y mae awdurdodau yn hyrwyddo mynediad i'r 'drws blaen' ac yn darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i helpu pobl i wella eu lles ac atal eu hanghenion rhag dirywio. Er mwyn gwella ymwybyddiaeth o'r drws blaen, rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • awdurdodau lleol: 	<p>Mae Un Pwynt Mynediad a'r IAA ar gyfer plant a theuluoedd a Teulu Môn wedi'i gyfuno'n un pwynt mynediad. Enw'r gwasanaeth yw Teulu Môn. Yn dilyn cyfnod o ymgynghori, rydym wedi llwyddo i drosglwyddo staff i'r sefydliad newydd ac ar hyn o bryd mae gennym wyth swyddog ymgysylltu, dau gydlynnydd a rheolwr. Wrth symud ymlaen mae angen i ni a. gwella a symleiddio prosesau yn arbennig i wasanaethau oedolion, b. cynyddu presenoldeb y trydydd sector a gwasanaethau eraill o fewn y cyngor yn Teulu Môn, (Ar hyn o bryd mae Gweithredu dros Blant a PARABL yn</p>	<p>Mae Gwasanaeth Teulu Môn bellach yn weithredol ac yn darparu un pwynt mynediad ar draws gwasanaethau oedolion a phlant. Mae hyn yn darparu gwasanaeth symlach a chadarn ac yn sicrhau bod gennym lwybr clir i mewn i'r gwasanaeth.</p> <p>Mae gwaith wedi'i wneud i adolygu prosesau ac i safoni prosesau atgyfeirio.</p>

- adolygu eu dulliau presennol, ystyried eu cynulleidfa, a sicrhau bod gwybodaeth o ansawdd da ar gael yn brydlon er mwyn atal anghenion rhag dirywio a phobl rhag cyflwyno eu hunain am gymorth mewn 'argyfwng';

- gweithio mewn partneriaeth â phartneriaid y sector cyhoeddus a'r trydydd sector i helpu i sicrhau bod pobl sy'n cael gafael ar wasanaethau trwy atgyfeiriadau gan bartneriaid, neu ddulliau eraill, yn cael yr wybodaeth orau i'w helpu;

- sicrhau bod gwasanaethau eirioli yn cael eu comisiynu a'u cynnig yn rhagweithiol i'r rhai y mae eu hangen arnynt ar y pwynt cyswllt cyntaf;

ac - ysgwyddo cyfrifoldeb yn lleol ac arwain y gwaith o gydlynu a golygu gwybodaeth leol a gyhoeddir ar Dewis Cymru yn lleol.

- Llywodraeth Cymru

- gwella ymwybyddiaeth a dealltwriaeth gofalmwr o'u hawliau i gael eu hasesu ar gyfer eu hanghenion gofal a chymorth eu hunain gyda'r nod o greu galw am wasanaethau ataliol yr awdurdodau lleol; a

- chynnal gwerthusiad llawn o swyddogaeth Dewis Cymru wrth roi'r Ddeddf ar waith yn ehangach a defnyddio'r data a geir i adeiladu ar ei botensial fel porth ar gyfer rhannu gwybodaeth yn genedlaethol.

Buddsoddi mewn atal a deall effaith

A2 Mae Rhan 2 yr adroddiad yn tynnu sylw at wendidau o ran sicrwydd yr awdurdodau ynghylch ansawdd y gwasanaethau trydydd sector, ataliol a chymunedol y maent yn atgyfeirio pobl iddynt, ac i ba raddau y maent ar gael. Rydym yn argymhell y canlynol:

- awdurdodau lleol:

- mapio'r gwasanaethau ataliol sydd ar gael yn eu hardal er mwyn cael gwell dealltwriaeth o lefelau presennol y ddarpariaeth a nodi bylchau a dyblygiadau;
- cynnwys partneriaid y trydydd sector wrth gyd-lunio atebion ataliol i ddiwallu anghenion pobl a sicrhau y gall pobl gael gafael ar y gwasanaethau hyn mewn modd teg;
- gweithio gyda phartneriaid y trydydd sector er mwyn teilwra a chomisiynu gwasanaethau newydd lle nodir bylchau; a
- gweithio gyda phartneriaid i wella data er mwyn gwerthuso effaith gwasanaethau ataliol

mynychu bob wythnos) c. mae angen inni werthuso lefel y galw a'r staffio yn y tymor byr, a oes gennym ddigon o gapasiti i ymdopi â'r galw a achosir gan yr argyfwng costau byw.

Wrth i'r gwasanaeth wreiddio rydym yn bwriadu edrych ar y posibilrwydd o ddatblygu a chryfhau trefniadau i hidlo a chyfeirio cyfeiriadau yn y ffynhonnell.

	<p>ar unigolion, ac ar y boblogaeth yn fwy cyffredinol.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru: <ul style="list-style-type: none"> - gwella'r gwerthusiad o gost mewn cysylltiad ag effaith y Ddeddf mewn cyd-destun cenedlaethol, a chefnogi awdurdodau lleol i sicrhau bod yr effaith a ddymunir o ran atal gwariant cyffredinol ar ofal cymdeithasol yn dod yn wirionedd dangosol. 		
<p>Effeithiolrwydd awdurdodau cynllunio lleol yng Nghymru</p>	<p>A1 Mae Rhan 1 o'r adroddiad yn nodi cymhlethdodau'r system gynllunio gan ddangos faint o her ydyw i awdurdodau cynllunio lleol ymgysylltu'n effeithiol â rhanddeiliaid a'u cynnwys mewn dewisiadau a phenderfyniadau. Er mwyn gwella'r modd y mae rhanddeiliaid yn cael eu cynnwys a pherchnogaeth ar benderfyniadau rydym yn argymhell fel a ganlyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bod awdurdodau cynllunio lleol: <ul style="list-style-type: none"> – yn profi arferion ymgysylltu a chynnwys ar hyn o bryd ac yn ystyried yr ystod lawn o opsiynau eraill sydd ar gael i sicrhau bod gweithgareddau cynnwys yn addas ar gyfer y diben; – yn defnyddio 'Cynlluniau Lle' fel cyfrwng i ymgysylltu â chymunedau a dinasyddion a'u cynnwys mewn dewisiadau a phrosesau penderfynu ym maes cynllunio; ac – yn gwella tryloywder ac atebolrwydd trwy gynnal cyfarfodydd cynllunio ar amseroedd priodol, gan gylchdroi cyfarfodydd fel eu bod yn cael eu cynnal mewn ardaloedd y byddai datblygiadau arfaethedig yn digwydd ynddynt, gweddarlledu cyfarfodydd a darparu cyfleoedd i randdeiliaid annerch cyfarfodydd pwyllgorau. • bod Llywodraeth Cymru: <ul style="list-style-type: none"> – yn adolygu Gorchymyn Gweithdrefn Rheoli Datblygu 2012 ac yn diweddarau'r safonau ymgysylltu a chynnwys ar gyfer awdurdodau cynllunio lleol. <p>A2 Mae Rhan 2 o'r adroddiad yn amlygu bod awdurdodau cynllunio lleol wedi profi gostyngiadau sylweddol mewn cyllid a'u bod yn ei chael yn anodd cyflawni eu cyfrifoldebau statudol. I wella cydnerthedd, rydym yn argymhell bod awdurdodau cynllunio lleol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yn adolygu eu cyfundrefnau ffioedd rheoli datblygu i sicrhau bod y lefelau a bennir yn rhoi adlewyrchiad gwell o gost wirioneddol darparu'r 	<p>Aliniad sylweddol rhwng argymhelliad a sgôp / blaenoriaethau Cynllun Gwella Cynllunio CSYM.</p> <p>Effaith sylweddol y pandemig Covid 19 ar berfformiad, capasiti a gwydnwch y Swyddogaeth Gynllunio.</p> <p>Mae'r Swyddogaeth Gynllunio wedi wynebu arbedion / arbedion effeithlonrwydd sylweddol yn ystod y 10 mlynedd diwethaf – a gellir gweld eu heffaith yn glir yn awr.</p> <p>Heriau parhaus mewn perthynas â chynnal capasiti a recriwtio swyddogion newydd / profiadol.</p> <p>Mae'r Swyddogaeth eisoes yn cydweithio'n rhanbarthol mewn perthynas ag arbenigedd ym maes polisi cynllunio – rhagwelir y bydd cydweithio rhanbarthol pellach (h.y. paratoi Cynlluniau Datblygu Strategol) yn creu heriau ychwanegol mewn perthynas â chapasiti, gallu a darparu adnoddau.</p>	<p>A2.</p> <p>Mae gwaith ar adolygu ffioedd rheoli adeiladu yn mynd rhagddo ar hyn o bryd.</p> <p>Mae'r Awdurdod yn cydweithio'n rhanbarthol drwy Wasanaeth Cynllunio Mwynau a Gwastraff Rhanbarthol Gogledd Cymru.</p> <p>Nid oes unrhyw drefniadau gwaith ffurfiol eraill yn eu lle ar hyn o bryd er y rhagwelir cydweithio rhanbarthol pellach wrth baratoi Cynllun Datblygu Strategol.</p> <p>Mae'r effeithiau ar gapasiti ac adnoddau i'w pennu nes ymlaen.</p> <p>Ystyrir bod y cynllun dirprwyo presennol yn ddigonol ac effeithiol yn hyn o beth.</p> <p>Gellir monitro effeithiolrwydd y pwyllgor cynllunio ac adolygu'r cynllun dirprwyo os nodir meysydd o bryder lleol.</p> <p>Ystyrir bod y templedi presennol yn ddigonol, ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.</p> <p>Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn nodi'r safonau y mae'n rhaid i aelodau a swyddogion gadw atynt.</p> <p>Mae Adrannau 3 a 5 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn nodi bod rhaid gwneud penderfyniadau cynllunio yn unol ag egwyddorion datblygu cynaliadwy'r Ddeddf drwy eu cyfraniad at un neu fwy o amcanion llesiant Gweinidogion Cymru.</p> <p>Mae'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd presennol yn ceisio hyrwyddo a gwella llesiant ein cymunedau ac yn darparu fframwaith polisi cynllunio lleol ar gyfer cyflawni hyn.</p> <p>Bydd y Cynllun Datblygu Lleol newydd hefyd yn mynd i'r afael â'r mater hwn.</p> <p>Bydd rhaglen hyfforddi ar Lesiant ar gyfer aelodau'r pwyllgor cynllunio yn cael ei rhoi ar waith.</p>

gwasanaethau hyn ac yn gwneud y gwasanaeth yn hunangyllidol; ac

- yn gwella capasiti trwy weithio'n rhanbarthol i:
 - integreiddio gwasanaethau er mwyn mynd i'r afael â bylchau mewn arbenigedd;
 - datblygu canllawiau cynllunio atodol ar y cyd; a

- datblygu cynlluniau datblygu lleol yn y dyfodol ar sail ranbarthol ac mewn partneriaeth gydag awdurdodau cynllunio lleol eraill.

A3 Mae Rhan 2 o'r adroddiad yn amlygu nad yw cost gwasanaethau rheoli datblygu'n cael ei hadlewyrchu yn y taliadau a godir am y gwasanaethau hyn a bod cynnydd i ddatblygu ymatebion rhanbarthol i gryfhau cydnerthedd wedi bod yn araf. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru:

- yn adolygu ffioedd rheoli datblygu i sicrhau bod y lefelau a bennir yn rhoi adlewyrchiad gwell o gost wirioneddol darparu'r gwasanaethau hyn; ac
- yn ystyried sut i ddefnyddio'r pwerau yn y Ddeddf Cynllunio (Cymru) i gefnogi a gwella capasiti a chydnerthedd awdurdodau cynllunio lleol.

A4 Mae Rhan 3 o'r adroddiad yn crynhoi effeithiolrwydd ac effaith prosesau penderfynu awdurdodau cynllunio lleol a pha mor dda y maent yn perfformio yn erbyn mesurau cenedlaethol. Rydym yn argymhell bod awdurdodau cynllunio lleol yn gwella effeithiolrwydd pwyllgorau cynllunio trwy:

- adolygu eu cynllun dirprwyo i sicrhau bod pwyllgorau cynllunio'n canolbwyntio ar y materion strategol pwysicaf sy'n berthnasol i'w hawdurdod;
- diwygio templedi adroddiadau i sicrhau eu bod yn eglur a diamwys i helpu i roi arweiniad mewn prosesau penderfynu a lleihau lefel yr argymhellion gan swyddogion a gaiff eu gwrthdroi; a
- gorfodi safonau ymddygiad awdurdodau cynllunio lleol ar gyfer cyfarfodydd.

A5 Mae Rhan 4 o'r adroddiad yn nodi rôl ganolog cynllunio i gyflawni uchelgeisiau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Rydym yn argymhell bod awdurdodau cynllunio lleol:

Mae Adrannau 3 a 5 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn nodi y dylid gwneud penderfyniadau cynllunio yn unol ag egwyddorion datblygu cynaliadwy'r Ddeddf drwy eu cyfraniad at un neu fwy o amcanion llesiant Gweinidogion Cymru.

Mae'r Adroddiad Monitro Blynyddol ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd cyfredol yn darparu fframwaith monitro ac adrodd.

Bydd trefniadau monitro ac adrodd tebyg yn cael eu rhoi ar waith ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol newydd.

	<ul style="list-style-type: none"> • yn pennu gweledigaeth uchelgeisiol eglur sy'n dangos sut y mae cynllunio'n cyfrannu at wella llesiant; • yn darparu hyfforddiant a chymorth llesant rheolaidd a phriodol ar gyfer aelodau'r pwyllgor cynllunio i helpu i gyflawni eu cyfrifoldebau ehangach; • yn pennu mesurau priodol ar gyfer y modd y maent yn gweinyddu'r system gynllunio ac effaith eu penderfyniadau cynllunio ar lesiant; ac • yn cyhoeddi'r mesurau perfformiad hyn yn flynyddol i ffurfio barn ynglŷn ag effaith awdurdodau cynllunio ar lesiant. 		
--	---	--	--

<p><u>Cwricwlwm newydd i Gymru</u></p>	<p>Deall a chefnogi craffu ar gost diwygio'r cwricwlwm yn well</p> <p>A1 - Nid yw wedi bod yn hawdd i Lywodraeth Cymru na ninnau nodi gwariant ar ddiwygio'r cwricwlwm hyd yma. Mae hyn yn rhannol oherwydd anawsterau wrth gyfrifo gwariant sy'n benodol i ddiwygio'r cwricwlwm yn hytrach nag elfennau eraill o'r rhaglen diwygio addysg, neu'r rhaglen Adnewyddu a Diwygio, y gallai rhai ohonynt fod o fudd i ddiwygio'r cwricwlwm. Fodd bynnag, mae deall cost diwygio'r cwricwlwm yn hanfodol i gefnogi craffu a llywio unrhyw ystyriaeth o werth am arian. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn monitro ac yn adrodd yn flynyddol ar gostau ei rhaglen diwygio'r cwricwlwm gan gynnwys costau i bartneriaid ac ysgolion. Wrth ddatblygu ac adrodd ar ei hamcangyfrif gorau, bydd angen i Lywodraeth Cymru ystyried effaith unrhyw gasglu data ychwanegol ar ysgolion yn benodol. Gwerthuso effeithiolrwydd y rhaglen dysgu proffesiynol a chymorth i ysgolion</p> <p>A2 - Mae Llywodraeth Cymru wedi ariannu dysgu proffesiynol sy'n cyd-fynd â'r cwricwlwm newydd ochr yn ochr â'i buddsoddiad ehangach yn nysgu proffesiynol athrawon. Mae hefyd wedi ariannu'r consortia addysg rhanbarthol a phartneriaethau i ddarparu cymorth pwrpasol i ysgolion. Cyhoeddodd yn ddiweddar hawl genedlaethol i ddysgu proffesiynol i bob athro a chynorthwydd addysgu. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod effeithiolrwydd a gwerth am arian ei buddsoddiad mewn dysgu proffesiynol ar gyfer athrawon a staff ysgol eraill yn cael ei werthuso.</p>	<p>Mae mesur effaith dysgu proffesiynol yn faes gwaith y mae'r Awdurdod Lleol a chonsortia rhanbarthol yn canolbwyntio arno. Rydym fel awdurdod yn ymwybodol o geisio lleihau'r llwyth gwaith i ysgolion ac felly'n cytuno bod angen ystyried effaith unrhyw gasglu data ychwanegol ar ysgolion. Byddem hefyd yn croesawu unrhyw wybodaeth bellach am sut y gellir nodi costau diwygio'r cwricwlwm gan ein bod yn teimlo ei bod yn anodd ar hyn o bryd gwahanu costau diwygio'r cwricwlwm oddi wrth gostau rhedeg ysgolion.</p> <p>Mae mesur effaith dysgu proffesiynol yn faes gwaith y mae'r Awdurdod Lleol a chonsortia rhanbarthol yn canolbwyntio arno. Byddem hefyd yn croesawu unrhyw wybodaeth bellach am sut y gellir nodi a gwerthuso costau diwygio'r cwricwlwm gan ein bod yn teimlo ei bod yn anodd ar hyn o bryd gwahanu costau diwygio'r cwricwlwm oddi wrth gostau rhedeg ysgolion.</p> <p>Mae'r Gwasanaeth Dysgu yn cynnal cyfarfodydd chwarterol gyda'r consortia rhanbarthol lle cofnodir ymgysylltiad â dysgu proffesiynol. Bydd angen adolygu'r cynllun busnes er mwyn galluogi'r Awdurdod Lleol i gasglu'r wybodaeth ofynnol a bydd unrhyw gyfarfodydd chwarterol yn monitro'r cynnydd. Megis dechrau y mae datblygiad y cymhwyster newydd.</p> <p>Ystyrir ymgysylltu yn fframwaith newydd Estyn ar gyfer arolygiadau ysgolion a bydd yr Awdurdod Lleol yn adolygu'r cynllun busnes i sicrhau ein bod yn casglu'r wybodaeth hon a bydd angen ei chynnwys fel pwnc i gynghorwyr ei drafod pan fyddant yn cael trafodaeth gyda'r disgyblion.</p> <p>Mae fframwaith Gwella Ysgolion newydd a chanllawiau anstatudol wedi'u cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru. Bydd grŵp gorchwyl a gorffen yn cael ei ffurfio'n rhanbarthol i gefnogi ysgolion ac Awdurdodau Lleol wrth i ganllawiau ddod yn statudol ar gyfer 2024-25.</p>	<p>Mae mesur effaith dysgu proffesiynol yn faes gwaith y mae'r Awdurdod Lleol a chonsortia rhanbarthol yn canolbwyntio arno. Rydym fel awdurdod yn ymwybodol o geisio lleihau'r llwyth gwaith i ysgolion ac felly'n cytuno bod angen ystyried effaith unrhyw waith casglu data ychwanegol ar ysgolion, yn enwedig lle na ellir ynysu'r effaith i un ymyriad penodol neu un a fydd yn berthnasol na fydd o reidrwydd yn datgelu ei effaith am nifer o flynyddoedd. Byddem hefyd yn croesawu unrhyw wybodaeth bellach am sut y gellir nodi costau diwygio'r cwricwlwm gan ein bod yn teimlo ei bod yn anodd gwahanu costau diwygio'r cwricwlwm oddi wrth gostau rhedeg ysgolion. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd Llywodraeth Cymru yn symleiddio'r trefniadau ariannu o 2024-25, ac mae rhan o'i rhesymau dros wneud hynny yn ymwneud â'r angen i leihau'r baich biwrocraidd.</p> <p>Mae mesur effaith dysgu proffesiynol yn faes gwaith y mae'r Awdurdod Lleol a chonsortia rhanbarthol yn canolbwyntio arno. Byddem hefyd yn croesawu unrhyw wybodaeth bellach am sut y gellir nodi a gwerthuso costau diwygio'r cwricwlwm gan ein bod yn teimlo ei bod yn anodd ar hyn o bryd gwahanu costau diwygio'r cwricwlwm oddi wrth gostau rhedeg ysgolion.</p> <p>Mae'r Gwasanaeth Dysgu yn cynnal cyfarfodydd chwarterol gyda'r consortia rhanbarthol lle cofnodir ymgysylltiad â dysgu proffesiynol. Bydd angen adolygu'r Cynllun Busnes i alluogi'r Awdurdod Lleol i gasglu'r wybodaeth ofynnol a bydd unrhyw gyfarfodydd chwarterol yn monitro'r cynnydd. Megis dechrau y mae datblygiad y cymhwyster newydd.</p> <p>Ystyrir Ymgysylltu â Dysgwyr yn fframwaith newydd Estyn ar gyfer arolygiadau ysgolion, a bydd yr Awdurdod Lleol yn adolygu'r Cynllun Busnes i sicrhau ein bod yn casglu'r wybodaeth hon. Mae Sesiwn Graffu ar gyfer Aelodau Etholedig wedi'i threfnu lle byddant yn trafod Ymgysylltu â Dysgwyr/Llais y Disgybl ac mae Fforwm Plant a Phobl Ifanc wedi'i drefnu ar gyfer 20 Ionawr 2024.</p>
--	---	--	---

Dylunio a gweithredu cymwysterau newydd sy'n cefnogi uchelgeisiau Llywodraeth Cymru ar gyfer y cwricwlwm newydd

A3 - Mae Llywodraeth Cymru a Chymwysterau Cymru yn gwybod bod angen i gymwysterau newid i gyd-fynd â'r cwricwlwm newydd. Mae Cymwysterau Cymru yn gweithio gydag ysgolion, addysg bellach ac uwch ac eraill i gyd-ddylunio'r cymwysterau TGAU newydd ac, o ganlyniad, cymwysterau eraill. Nid yw manylion y cymwysterau a'r ffurfiau asesu wedi'u penderfynu eto. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Cymwysterau Cymru i:

- monitro cyfranogiad athrawon a dysgwyr wrth ddatblygu'r cymwysterau newydd.
- cynllunio rhaglen ddysgu broffesiynol genedlaethol effeithiol a fydd yn cefnogi athrawon i gyflwyno'r cymwysterau newydd; a
- asesu'r adnoddau sydd eu hangen ar gyfer dysgu proffesiynol ar gyfer y cymwysterau newydd ac unrhyw newidiadau i'r broses asesu, gan gynnwys unrhyw rôl fwy ar gyfer asesiadau athrawon a/neu dechnoleg ddigidol.

Gwerthuso effeithiolrwydd ymgysylltiad ysgolion â rhieni, gofalwyr a dysgwyr

A4 - Effaith gadarnhaol y pandemig fu cryfhau ymgysylltiad rhwng ysgolion a theuluoedd mewn llawer o achosion. Bydd yn ofynnol i ysgolion ymgysylltu â rhieni a gofalwyr am y cwricwla. Dylai rhieni, gofalwyr a dysgwyr allu cymryd rhan yn y gwaith o werthuso a gwella ysgolion. Mae hyn ar y gweill mewn rhai ysgolion. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cefnogi ysgolion i ymgysylltu'n effeithiol â rhieni, gofalwyr a dysgwyr ac yn gwerthuso pa mor dda y mae ysgolion yn gwneud hyn i gefnogi gwelliant.

Sefydlu'r wybodaeth sydd ei hangen ar gyfer dealltwriaeth gyflawn o weithgareddau a chanlyniadau ysgolion

A5 - Mae gwaith i gefnogi dull cenedlaethol o hunanwerthuso i fod i gael ei gwblhau erbyn diwedd blwyddyn academaidd 2021/22. Mae llai

Mae fframwaith Gwella Ysgolion newydd a chanllawiau anstatudol wedi'u cyhoeddi gan LIC. Grŵp gorchwyl a gorffen i'w ffurfio'n rhanbarthol i gefnogi ysgolion ac Awdurdodau Lleol wrth i ganllawiau ddod yn statudol ar gyfer 2024-25.

Mae fframwaith Gwella Ysgolion newydd a chanllawiau anstatudol wedi'u cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru. Mae'r grŵp tasg a gorffen wedi gweithio ar draws y rhanbarth i baratoi ar gyfer y cyflwyniad statudol arfaethedig ym mis Medi 2024. Mae ysgolion a Swyddogion ALI perthnasol yn ymwybodol o'r fframwaith atebolrwydd newydd, er y disgwylir ymgynghoriad arall a chanllawiau pellach yn ystod gwanwyn 2024. Mae sesiwn i Lywodraethwr hefyd wedi'i threfnu ar y cyd rhwng Swyddogion yr Awdurdod Lleol a GwE ym ar gyfer mis Mawrth 2024, a nifer o sesiynau briffio wedi'u cyhoeddi drwy'r Bwletin Llywodraethwyr. Mae ysgolion hefyd yn cael eu paratoi drwy eu Cyngorydd Gwella Ysgolion.

Mae'r Awdurdod Lleol hefyd wedi cwrdd â Llywodraeth Cymru i drafod y Canllawiau Gwella Ysgolion, yn ogystal â ffurfio eco-system wybodaeth newydd i ysgolion ei defnyddio. Rhagwelir y bydd gwybodaeth bellach yn cael ei datgelu yn ddiweddarach eleni. Yn y cyfamser, mae Aelodau Etholedig a Llywodraethwyr Ysgol wedi cael eu briffio o'r gofynion atebolrwydd newydd. Mae rhagor o wybodaeth/sesiynau cymorth wedi'u cynllunio i gynorthwyo gyda hyn.

o eglurder ynghylch y broses ar gyfer atebolrwydd a thryloywder democrataidd, gan gynnwys pa wybodaeth a fydd ar gael i lywodraethwyr, awdurdodau lleol neu esgobaethol, rhieni, gofalwyr a'r cyhoedd. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru:

- yn sefydlu pa wybodaeth sydd ei hangen ar y rhai sy'n gyfrifol am ddwyn ysgolion i gyfrif fel rhan o ymagwedd newydd at atebolrwydd; a
- yn nodi manylion ar sut y bydd yn sicrhau tryloywder i rieni, dysgwyr a'r cyhoedd.

Sicrhau bod y cwricwlwm newydd yn parhau i fod yn addas i bwrpas

A6 - Mae Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021 yn cyflwyno gofyniad i Weinidogion barhau i adolygu'r cwricwlwm newydd. Nid yw'n nodi'r mecanwaith ar gyfer adolygiad cylchol. Rydym yn argymhell, unwaith y bydd y garreg filltir o addysgu'r cwricwlwm newydd am y tro cyntaf wedi'i chyflawni, bod Llywodraeth Cymru yn nodi sut y mae'n bwriadu adolygu'r cwricwlwm yn barhaus er mwyn sicrhau y gall ymsefydlu ac eto aros yn addas i bwrpas.

[Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol Oedolion](#)

Yn Rhan 1 rydym yn nodi sut mae awdurdodau lleol yn hyrwyddo ac yn codi ymwybyddiaeth o Daliadau Uniongyrchol (paragraffau 1.2 i 1.7). Er mwyn sicrhau bod pobl yn gwybod am Daliadau Uniongyrchol, sut i gael mynediad at y gwasanaethau hyn ac yn cael eu hannog i fanteisio arnynt, rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn:

A1 - Adolygu gwybodaeth gyhoeddus mewn trafodaeth â defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr i sicrhau ei bod yn glir, yn gryno ac yn esbonio'n llawn yr hyn y mae angen iddynt ei wybod am Daliadau Uniongyrchol.

A2 - Ymgymryd â gwaith hyrwyddo ychwanegol i annog pobl i fanteisio ar Daliadau Uniongyrchol.

A3 - Sicrhau bod gwasanaethau eiriolaeth yn cael eu hystyried ar y pwynt cyswllt cyntaf i roi cyngor annibynnol ar Daliadau Uniongyrchol i ddefnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr.

Yn Rhan 1 rydym yn nodi pwysigrwydd y sgwrs 'Beth sy'n Bwysig' a phwysigrwydd gweithwyr

A1. Adolygiad ar y gweill o bolisi, deunydd canllaw, a gwefan.

A2. Codi ymwybyddiaeth gweithwyr cymdeithasol trwy sesiynau hyfforddi a chynhadledd staff.

Ceisio adborth gan y rhai ar Daliadau Uniongyrchol a'r rhai a wrthodwyd/a stopiwyd.

A3. Opsiynau eiriolaeth ar gael i holl ddefnyddwyr y Gwasanaeth Taliadau Uniongyrchol a Gofalwyr, gan hyrwyddo ymagwedd a arweinir gan Ddefnyddwyr Gwasanaeth. Mae defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr yn cael y cyfle i ddewis darparwr addas sy'n adlewyrchu eu hanghenion

A4. Unwaith y bydd angen gofal wedi'i bennu, cynhelir sgwrs am opsiynau. Uno Teulu Môn a SPOA i sicrhau bod cyngor cyson yn cael ei ddarparu ar opsiynau gofal. Rhaglen waith wedi'i datblygu.

R5. Tîm Taliadau Uniongyrchol i gydlynu hyfforddiant i wasanaethau gofal cymdeithasol.

Fel uchod – rhaglen waith wedi'i datblygu.

A6. Mae NWAAA yn cynnal cronfa ddata Cynorthwywyr Personol a rôl Swyddog Adolygu a Datblygu Taliadau Uniongyrchol newydd a grëwyd ym mis Mai 2022 i helpu i lenwi swyddi gwag Cynorthwywyr Personol.

A7. Polisi yn cael ei adolygu ar hyn o bryd.

A8. Amh

Diweddariad Ionawr 2024:

A1 – Mae deunydd polisi a chanllawiau wedi'u diweddarau. Mae'r wefan yn cael ei datblygu ac yn cael ei hadolygu.

A2 – Swyddog Taliadau Uniongyrchol a Swyddog Adolygu a Datblygu Taliadau Uniongyrchol yn mynychu cyfarfodydd CRT i hyrwyddo TU.

A4 - Swyddog Adolygu a Datblygu Taliadau Uniongyrchol yn mynychu Teulu Mon 2 x bore'r wythnos. Ateb unrhyw alwadau neu ymholiadau yn ymwneud â Thaliadau Uniongyrchol.

A5 - Swyddog Taliadau Uniongyrchol a Swyddog Adolygu a Datblygu Taliadau Uniongyrchol yn mynychu cyfarfodydd CRT.

A6 - Swyddog Adolygu a Datblygu Taliadau Uniongyrchol yn gweithio gyda NWAAA i recriwtio Cynorthwywyr Personol newydd. Mae Swyddog Adolygu a Datblygu Taliadau Uniongyrchol hefyd yn mynychu canolfan Mencap yn Llangefni i siarad â chleientiaid PD a Chynorthwywyr Personol. Datblygu rhaglen hyfforddi ar gyfer Cynorthwywyr Personol newydd a Chynorthwywyr Personol presennol gydag Adnoddau Dynol mewnol – Cronfa Ddysgu.

A6 – Polisi wedi'i ddiweddarau, yn symlach ac yn haws ei ddarllen a'i ddilyn na'r fersiwn flaenorol.

A9 – Swyddogion wedi mynychu cyfarfodydd grŵp rhanbarthol a Chymru Gyfan Fforwm Taliadau Uniongyrchol bob 3 mis ac wedi bwydo i mewn i ddatblygiadau a chwarae rôl mewn trafodaethau.

cymdeithasol i helpu pobl i wneud dewisiadau gwybodus ar Daliadau Uniongyrchol (paragraffau 1.8 i 1.13). Er mwyn sicrhau bod Taliadau Uniongyrchol yn cael eu cynnig yn gyson, rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn:

A4 - Sicrhau bod gwybodaeth am Daliadau Uniongyrchol ar gael wrth ddrws ffyrnt gofal cymdeithasol ac yn cael ei chynnwys yn y drafodaeth gychwynnol ar yr opsiynau gofal sydd ar gael i ddefnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr.

A5 - Darparu hyfforddiant i weithwyr cymdeithasol ar Daliadau Uniongyrchol i sicrhau eu bod yn deall eu potensial yn llawn ac yn teimlo'n hyderus yn ei hyrwyddo i ddefnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr.

Yn Rhan 2 rydym yn amlygu rôl ganolog Cynorthwyyr Personol wrth helpu defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr i gael y canlyniadau cadarnhaol gorau o'u defnydd o Daliadau Uniongyrchol (paragraffau 2.2 i 2.7). Er mwyn sicrhau bod digon o gapasiti Cynorthwyyr Personol, rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol drwy Fforwm Taliadau Uniongyrchol awdurdodau lleol Cymru Gyfan a Gofal Cymdeithasol Cymru yn:

A6 - Cydweithio i ddatblygu Cynllun Recriwtio a Chadw ar y cyd ar gyfer Cynorthwyyr Personol.

Yn Rhan 2 rydym yn tynnu sylw at y ffaith, er bod awdurdodau lleol yn cydnabod gwerth Taliadau Uniongyrchol o ran cefnogi annibyniaeth a gwella llesiant, mae'r gwahaniaethau o ran dull gweithredu, safonau a'r swm a delir yn golygu bod pobl ag anghenion tebyg yn cael lefelau gwahanol o wasanaeth (paragraffau 2.9 i 2.18 a 2.23 i 2.27). Er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu'n deg ac yn deg, rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru:

A7 - Egluro disgwyliadau polisi mewn iaith syml a hygyrch a nodi:

- yr hyn y gall Taliadau Uniongyrchol dalu amdano.
- sut mae prosesau ymgeisio ac asesu, amserlenni a phrosesau adolygu yn gweithio.

A9. Mae swyddogion yn mynychu grwpiau rhanbarthol a Chymru gyfan ac yn bwydo i mewn i ddatblygiadau ac yn chwarae rhan mewn trafodaethau.

A10. Aros am arweiniad gan Lywodraeth Cymru ynghylch gwybodaeth perfformiad i'w chyhoeddi mor gyson ag Awdurdodau Lleol eraill.

Cerdyn sgorio Perfformiad Lleol wedi'i greu. Bydd yn cael ei addasu unwaith y bydd cyngor LIC wedi'i dderbyn, os oes angen. Bydd mesurau perfformiad ystadegol lleol yn cael eu hystyried yn y cyfamser, e.e. adolygu cynlluniau gofal yn cael eu cwblhau'n flynyddol.

A10 – Darparu ystadegau i reolwyr bob mis ar y cleientiaid newydd/wedi cau, a chleientiaid posibl dros y cyfnod.

- sut y bydd monitro taliadau unigol a'r gwaith papur sydd ei angen i ddilysu taliadau yn gweithio.
 - sut y bydd arian nas defnyddiwyd yn cael ei drin ac a ellir ei fancio; a
 - sut i weinyddu a rheoli cyllidebau cyfun.
- Dylid adolygu gwybodaeth gyhoeddus yn rheolaidd (bob dwy flynedd o leiaf) i sicrhau ei bod yn gweithio'n effeithiol ac yn parhau'n berthnasol.

Yn Rhan 2 rydym yn amlygu anawsterau yn y rhyngwyneb rhwng gofal iechyd parhaus y GIG a Thaliadau Uniongyrchol ac yn nodi nad yw arferion presennol yn cefnogi defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr i arfer llais, dewis a rheolaeth (paragraffau 2.28 i 2.31). Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru:

A8 - Sicrhau bod gan bobl sy'n derbyn gofal iechyd parhaus y GIG a Thaliadau Uniongyrchol fwy o lais, dewis a rheolaeth wrth wneud penderfyniadau.

Yn Rhan 3 nodwn ei bod yn bwysig cael y dangosyddion perfformiad cywir ac adrodd yn rheolaidd ar berfformiad yn erbyn y rhain er mwyn i awdurdodau lleol reoli perfformiad gweithredol, nodi meysydd i'w gwella a gwerthuso effaith gadarnhaol gwasanaethau (paragraffau 3.8 i 3.10). Er mwyn rheoli perfformiad yn effeithiol a gallu barnu effaith a gwerth am arian Taliadau Uniongyrchol, rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru yn:

A9 - Cydweithio i sefydlu system i werthuso Taliadau Uniongyrchol yn llawn sy'n cynnwys pob elfen o'r broses – gwybodaeth, hyrwyddo, asesu, rheoli a gwerthuso'r effaith ar les ac annibyniaeth.

A10 - Cyhoeddi gwybodaeth perfformiad yn flynyddol ar gyfer pob elfen o Daliadau Uniongyrchol er mwyn galluogi golwg system gyfan ar gyflawni ac effaith er mwyn cefnogi gwelliant.

Enw'r Adroddiad	Argymhellion / Cyfleoedd	Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn 2022	Diweddariad 2023
<p>Cyngor Sir Ynys Môn – Llamu Ymlaen</p>	<p>Gweledigaeth, strategaethau, cynlluniau cyflawni a'r egwyddor datblygu cynaliadwy A1 - Mae angen i'r Cyngor ddangos bod yr egwyddor datblygu cynaliadwy wrth galon ei ystyriaethau, gan wreiddio'r gwersi a ddysgwyd o'r pandemig, gan ei fod yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datblygu gweledigaeth y Cyngor ar gyfer siâp a maint ei asedau tir ac adeiladau a'i weithlu yn y tymor byr, canolig a hir. • datblygu strategaeth asedau sy'n dangos ystyriaeth o'r egwyddor datblygu cynaliadwy ac sydd wedi'i hintegreiddio'n llawn â blaenoriaethau allweddol megis y rhaglenni Moderneiddio a Carbon Sero Net; • diweddarau'r strategaeth gweithlu i ddangos bod yr egwyddor datblygu cynaliadwy yn cael ei chymhwyso a'i bod wedi'i hintegreiddio'n llawn â blaenoriaethau allweddol megis y rhaglenni Moderneiddio a Carbon Sero Net; a • datblygu cynlluniau cyflawni wedi'u costio <p>Data a meincnodi</p> <p>A2 - Datblygu'r defnydd o ddata a meincnodi i lywio cynllunio, pennu cyllidebau, a monitro ac asesu llwyddiant hirdymor ei fentrau asedau a'r gweithlu.</p>	<p>Asedau: Mae'r Gwasanaeth yn y broses o ddatblygu cynllun rheoli asedau corfforaethol newydd, i ddarparu, cynnal a rheoli adeiladau a lleoedd y gallwn fod yn falch ohonynt. Cynllun 10 mlynedd yn nodi ein nodau i reoli ein hasedau mewn ffordd gynaliadwy, gan gyfrannu at gyflawni nod sero net y Cyngor tra hefyd yn sicrhau bod anghenion ein cymunedau yn cael eu diwallu i alluogi pobl i fod yn iach, ac i ffynnu.</p> <p>Byddwn yn anelu at wneud y mwyaf o gyfleoedd incwm a dod ag incwm ychwanegol i'w fuddsoddi, i ddiogelu a chynnal ein hasedau ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.</p> <p>Hefyd yn datblygu Cynllun Rheoli Mân-ddaliadau wedi'i ddiweddarau, sy'n nodi ein hamcanion i ddarparu ystâd mân-ddaliadau cynaliadwy addas i bwrpas, tra'n cyfrannu at gyflawni cynllun sero net y Cyngor.</p> <p>Byddwn yn adolygu ac yn mesur ein perfformiad yn rheolaidd, gan gymryd camau i fynd i'r afael â diffygion a heriau. Sefydlu grŵp eiddo strategol i fabwysiadu proses flaenoriaethu gyson a arweinir gan ddata a gwasanaeth.</p> <p>Gweithlu: Mae'r gwasanaeth yn y broses o adolygu ei strategaeth Gweithlu i ymgorffori'r egwyddor datblygu cynaliadwy a'r hyn a ddysgwyd o'r pandemig. Mae Strategaeth Cynllunio'r Gweithlu 2022-2025 i'w lansio gan osod gweledigaeth ar gyfer dyfodol y gweithlu. Byddwn yn parhau i ymgorffori blaenoriaethau allweddol lle bo'n briodol ac rydym yn gweithio gyda'r Rheolwr Net Zero i lunio modiwlau hyfforddi perthnasol.</p> <p>Rydym yn cynnal ymarfer meincnodi rheolaidd ac yn adrodd i gyrrff perthnasol i gymharu â chynghorau eraill. Byddwn yn parhau i wneud hyn ac rydym wrthi'n adolygu strategaethau meincnodi.</p>	<p>Bu oedi gyda datblygiad ein cynllun rheoli asedau corfforaethol oherwydd yr argyfwng RAAC a chafodd swyddogion perthnasol eu dargyfeirio i ddelio â'r sefyllfa.</p> <p>Fodd bynnag, mae hyn bellach wedi'i flaenoriaethu. Cymeradwywyd fersiwn derfynol o'r cynllun strategol newydd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Mawrth 2024.</p> <p>Bydd amcanion strategol y Cynllun Strategol newydd yn mynd i'r afael â'r argymhellion, gan gynnwys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Addasrwydd - portffolio wedi'i resymoli - yr eiddo cywir yn y lleoliad cywir 2. Cynaliadwyedd – lleihau ein hól troed carbon 3. Cydweithio – rheoli ein heiddo fel adnodd corfforaethol i gyflawni gweledigaeth y Cyngor 4. Data a yrrir - cynllunio yn seiliedig ar ddata ac yn dryloyw <p>Mae'r Strategaeth Gweithlu bellach yn ddogfen fyw ac mae'r cynnydd ar sut mae'r Awdurdod yn ceisio sefydlu egwyddor cynllunio'r gweithlu wedi'i amlinellu isod.</p> <p>Rhagwelir y bydd mwy o ddata meincnodi byw ar gael wrth gaffael y modiwl recriwtio. Mae arwyddion cynnar o'r broses gaffael yn dangos bod hyn yn bosibl, er bod profiad yn dweud wrthym fod cyflawni'n aml yn llawer mwy cymhleth wrth gyd-fynd â seilwaith presennol yr Awdurdod. Mae gwaith yn parhau ar sail Cymru gyfan a rhennir Meincnodi Data.</p>
<p>Adfywio Canol Trefi yng Nghymru</p>	<p>A1 - Nid yw ardrethi annomestig wedi'u hadolygu yn y blynyddoedd diwethaf, ac nid yw'r lefelau a godir yn adlewyrchu'r rhenti presennol a gyflawnir mewn llawer o ganol trefi. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn adolygu Cyfraddau Annomestig i sicrhau bod y system yn adlewyrchu amodau canol y dref yn well pan ddaw'r gwyliau taliadau i ben ym mis Mawrth 2022.</p> <p>A2 - Mae codi tâl am barcio ceir, mynediad at drafnidiaeth gyhoeddus a seilwaith trafnidiaeth gwael yn effeithio'n andwyol ar lawer o fusnesau canol tref. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau lleol i adolygu'r heriau trafnidiaeth sy'n wynebu canol trefi a chytuno ar y ffordd orau o fynd i'r afael â'r rhain.</p>	<p>A1 - Mae LIC wedi trefnu i restrau ardrethu newydd gael eu cyflwyno yng Nghymru o 1 Ebrill 2023, lle bydd gwerth ardrethol newydd yn cael ei neilltuo i bob eiddo annomestig yn seiliedig ar ei werth rhent blynyddol amcangyfrifedig ar 01.04.2021</p> <p>A2- Mae LIC yn gweithio gydag Awdurdodau Lleol ar faterion trafnidiaeth ac yn darparu cyllid cysylltiedig e.e. mae CSYM yn derbyn cyllid ar gyfer gwelliannau i arosfannau bysiau canol tref a phwyntiau gwefru cerbydau trydan R3 - Mae LIC wedi cydgrynhoi ei chyllid canol tref o dan y brand 'Trawsnewid Trefi', wedi sicrhau dyraniadau aml-flwyddyn, a darparwyd peth cyllid referniw cyfyngedig dros dro (yn ogystal â chyfalaf). Nid yw'r cyllid referniw hwn gan Lywodraeth Cymru yn ddigon mawr nac yn ddigon hirdymor i fynd i'r afael â'r angen am gapasiti staff penodol yng nghanol trefi ALLau, ac mae CSYM yn ystyried yr opsiwn o geisio cyllid newydd o Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU.</p> <p>A4 - Darparodd LIC ddau sesiwn hyfforddi gorfodi canol tref i swyddogion ac aelodau/uwch reolwyr CSYM, gyda nifer dda yn bresennol. Mae CSYM wedi paratoi cynllun gweithredu gorfodi</p>	<p>A3 -Sicrhaodd CSYM £1.4m o gyllid dros dro y SPF y DU.</p> <p>A4 – Ailddatblygu Clwb Cymdeithasol Biwmares bellach wedi'i gwblhau (dymchwel ac adeiladu 6 fflat newydd) a Phlas Alltran (addasu adeilad rhestredig adfeiliedig i greu 4 fflat bellach ar y gweill) ar gyfer defnydd tai.</p> <p>A5 - Medi 2023 Cytunodd Pwyllgor Gwaith CSYM ar Strategaeth ar gyfer Gwella Canol Trefi 2022-28 yn dilyn ymgynghoriad â rhanddeiliaid yn ystod yr haf. Cynhaliodd CSYM arolwg o'i bum canol tref ym mis Mehefin 2022 i fapio a meintioli eiddo gwag i lywio'r gwaith hwn, ac mae diweddariad ar y gweill ar hyn o bryd.</p> <p>A6 - Mae'r gwaith o baratoi a mabwysiadu Strategaeth newydd Ynys Môn ar gyfer Gwella Canol Trefi 2023-28 yn 2023 yn mynd i'r afael â'r prif feysydd i'w gwella, fel y nodwyd yn y broses hunanasesu.</p>

A3 - Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu a denu ychydig o dan £900 miliwn yn uniongyrchol drwy 13 o gynlluniau ariannu i helpu i adfywio canol trefi. Fodd bynnag, mae rhai agweddau ar reolaeth Llywodraeth Cymru o'r cyllid yn cael eu hystyried yn broblemus. Er mwyn sicrhau bod awdurdodau lleol yn gallu gwneud y mwyaf o effaith cyllid a mynd i'r afael â'r problemau anoddach a hirsefydlog a fyddai'n helpu i drawsnewid canol eu trefi, rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru:

- cydgrynhoi cyllid i leihau biwrocratiaeth drwy symleiddio prosesau ac amodau grant a chadw ceisiadau am wybodaeth a deunyddiau ategol mor isel â phosibl.
- symud oddi wrth gylchoedd bidio blynyddol i ddyraniadau aml-flwyddyn; a
- ail-gydbwyso buddsoddiad o gyfalaf i referniw i helpu awdurdodau lleol i fynd i'r afael â chapasiti staff a phrinder sgiliau.

A4 Mae Llywodraeth Cymru wedi rhoi hyfforddiant i bob un o'r 22 awdurdod lleol ar y ffordd orau o ddefnyddio pwerau gorfodi, cymorth ariannol ac adennill dyledion presennol, ond nid ydynt yn cael eu defnyddio'n gyson nac yn effeithiol i gefnogi adfywio. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn cymryd camau priodol, gan ddefnyddio'r pwerau presennol a'r adnoddau sydd ar gael i gyflawni'r canlyniad gorau posibl i ganol trefi drwy:

- defnyddio dulliau gorfodi amgen cyn defnyddio Gorchmynion Prynu Gorfodol fel y dewis olaf.
- integreiddio strategaethau gorfodi â strategaethau adrannol ehangach ar draws timau tai, iechyd yr amgylchedd, cynllunio ac adfywio i wneud defnydd mwy effeithiol o sgiliau ac adnoddau presennol; a
- sicrhau bod y gallu a'r arbenigedd cywir i ddefnyddio'r ystod lawn o bwerau, gan gydweithio â chynghorau eraill i gyflawni canlyniadau da.

A5 - Mae dull 'Canol Trefi yn Gyntaf' Llywodraeth Cymru yn ceisio rhoi iechyd canol trefi wrth wraidd y penderfyniadau a wneir gan Lywodraeth Cymru, awdurdodau lleol, y sector cyhoeddus ehangach, busnesau a chymunedau. Mae hyn yn gofyn am lefel uchel o integreiddio rhwng fframweithiau polisi trawsbynciol a gwneud penderfyniadau i hyrwyddo canol trefi uwchlaw llawer o bethau

eiddo gwag trawsadrannol yng nghanol y dref yn unol â chais Llywodraeth Cymru, ac mae'n mynd i'r afael â nifer o safleoedd problemus hirdymor, gan gynnwys sicrhau perchnogaeth (drwy negodi neu GPG) a chyllid i ailddatblygu Clwb Cymdeithasol Biwmares a Phlas Alltran ar gyfer defnydd tai. Mae capasiti staffio ar gyfer cynllunio a chyflawni prosiectau yn parhau i fod yn broblem.

A5 - Mae LIC wedi gwneud nifer o gyhoeddiadau ynghylch yr angen i flaenoriaethu a chefnogi canol trefi ac mae'n rhoi canllawiau manwl i awdurdodau lleol ar sut i wneud hynny. Yn ddiweddar cyhoeddwyd canllawiau i ALLau ar baratoi Cynlluniau Creu Lle ar gyfer canol trefi ac mae CSYM yn y broses o ddrafftio'r rhain. Cynhaliodd CSYM arolwg o'i bum canol tref ym mis Mehefin 2022 i fapio a meintioli eiddo gwag neu unrhyw eiddo sy'n cael effaith andwyol ar edrychiad yr ardal er mwyn llywio'r gwaith hwn.

A6 - Mae CSYM wedi cwblhau'r broses hunanasesu, a chyflwynwyd adroddiad ar hyn i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Chwefror 2022.

Enw'r Adroddiad	Argymhellion / Cyfleoedd	Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn 2022	Diweddariad 2023
	<p>eraill. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn nodi sut y mae'n bwriadu cyflawni hyn yn ymarferol, ei disgwyliadau o bartneriaid a'r camau ymarferol y bydd yn eu cymryd i wireddu'r uchelgais hwn.</p> <p>A6 - Mae canol trefi yn newid, ac mae angen i awdurdodau lleol fod yn barod i dderbyn y newidiadau hyn a chynllunio i reoli'r sifftiau hyn. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn defnyddio ein hofferyn adfywio i hunanasesu eu dulliau presennol o nodi lle mae angen iddynt wella eu gwaith ar adfywio canol trefi. (gellir cael mynediad at y teclyn yma).</p>		
<p>Cyngor Sir Ynys Mon – Cynllunio'r Gweithlu</p>	<p>Gweithredu cynllun y gweithlu</p> <p>A1 - Mae angen i'r Cyngor sicrhau bod cynlluniau gweithlu adrannol yn cael eu ffurfioli, eu mabwysiadu a'u gweithredu ar draws yr holl wasanaethau. Sicrwydd bod Cynlluniau Gweithlu yn ddogfennau byw</p> <p>A2 - Rhaid i'r Cyngor ddylunio a gwreiddio prosesau gwerthuso clir, gyda mesurau perfformiad, ym mhob un o bum cam y broses er mwyn sicrhau ei hun ei fod yn ystyried ac yn ymateb yn rhagweithiol i faterion cynllunio'r gweithlu a galw am wasanaethau yn briodol a thrwy hynny reoli risgiau ei weithlu yn effeithiol.</p>	<p>Rydym yn y broses o lansio cynllun gweithlu 2022-2025 sydd â'r nod o adlewyrchu'r 5 ffordd o weithio ac sy'n rhoi arweiniad i Benaethiaid Gwasanaeth a Rheolwyr Gwasanaeth i sicrhau bod eu hadolygiadau o'r gweithlu yn cynnwys agweddau megis gwersi a ddysgwyd o'r pandemig, ynghyd ag ystyried a dadansoddi unrhyw ddata gwerthfawr sydd ar gael i'w gwasanaeth. Mae Swyddogion AD y Gwasanaeth yn parhau i gynnal cyfarfodydd rheolaidd gyda Phenaethiaid Gwasanaeth i drafod eu cynllun gweithlu, sy'n cynnwys trafodaethau ar risgiau a galwadau posibl o fewn y gwasanaeth.</p>	<p>Mae AD wedi diweddarau'r Strategaeth Cynllunio Gweithlu Corfforaethol ym mis Hydref 2022, gyda fersiwn 2022 – 2025 newydd gyda'r nod o 'gael y bobl gywir, gyda'r sgiliau cywir, yn y lle cywir, ar yr amser cywir.'</p> <p>Mae Strategaeth y Gweithlu bellach yn ddogfen fyw, rydym hyd yma wedi darparu hyfforddiant i'r holl Swyddogion AD, a Phrif Swyddogion drwy'r LGA. Ym mis Chwefror 2024 bydd pob rheolwr canol yn cael hyfforddiant. Mae rhaglen gynlluniedig o gyfarfodydd yn y dyddiadur gyda'r Cyfarwyddwyr, Penaethiaid Gwasanaeth a phersonél AD. Yn dilyn y cyfarfodydd hyn bydd diweddariad yn cael ei roi i'r Tîm Corfforaethol ar gynnydd y gwasanaeth. Ar gyfer 2025, rhagwelir y bydd pob gwasanaeth wedi cwblhau'r ddogfen adolygu gweithlu flynyddol berthnasol sydd wedi'i hymgorffori yn y Strategaeth Gweithlu. Bydd angen i bob Gwasanaeth fod â chynllun gweithlu cyfredol yn ei le erbyn Ebrill 2024.</p>
<p>Cyngor Sir Ynys Mon – Asesiad Cynaliadwyedd Ariannol</p>	<p>Strategaeth Rheoli Asedau</p> <p>A1 Mae angen diweddarau a chymeradwyo Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor.</p>	<p>Mae'r Gwasanaeth yn y broses o ddatblygu cynllun rheoli asedau corfforaethol newydd. Cynllun 10 mlynedd yn nodi ein nodau i reoli ein hasedau mewn ffordd gynaliadwy, gan gyfrannu at gyflawni nod sero net y Cyngor tra hefyd yn sicrhau bod anghenion ein cymunedau yn cael eu diwallu.</p>	<p>Mae'r gwaith o ddatblygu ein cynllun rheoli asedau corfforaethol wedi'i ohirio oherwydd argyfwng RAAC ac mae swyddogion perthnasol wedi'u dargyfeirio i ddelio â'r sefyllfa.</p> <p>Fodd bynnag, rydym wedi dechrau edrych ar hyn eto ac yn anelu at gael fersiwn terfynol o'r cynllun strategol newydd wedi'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Mawrth / Ebrill 2024.</p> <p>Bydd amcanion strategol y Cynllun Strategol newydd yn mynd i'r afael â'r argymhellion, gan gynnwys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lleihau maint y portffolio 2. Eiddo cywir yn y lleoliad cywir 3. Eiddo diogel 4. Cyfrannu at yr heriau ariannol 5. Lleihau allyriadau carbon 6. Cydweithio i gyflawni amcanion y Cyngor 7. Dull seiliedig ar dystiolaeth 8. Gweithio'n agored ac yn dryloyw

Mae'r canlynol yn newydd ar gyfer 2023 ac mae ymateb y cyngor wedi'i gynnwys:

Enw'r Adroddiad	Argymhellion / Cyfleoedd Perthnasol i Lywodraeth Lleol	Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn 2023
<p>Amser am Newid - Tlodi yng Nghymru</p>	<p>Strategaethau, targedau ac adroddiadau ar berfformiad lleol ar gyfer mynd i'r afael â thlodi a'i leddfu</p> <ul style="list-style-type: none"> A2 Ym Mharagraffau 2.13 – 2.23 a Pharagraffau 3.33 – 3.35 rydym yn amlygu bod cynghorau a phartneriaid wedi blaenoriaethu gwaith ar dlodi, ond bod y cymysgedd o ddulliau a thirwedd cyflawni gymhleth yn golygu bod uchelgeisiau, ffocws, camau gweithredu a blaenoriaethau'n amrywio'n eang. Rydym yn tynnu sylw at y ffaith bod gwerthuso gweithgarwch a'r modd yr adroddiad ar berfformiad hefyd yn amrywiol gyda llawer o fylchau. Rydym ni'n argymhell bod y cynghorau'n defnyddio eu Cynlluniau Llesiant i roi ffocws cynhwysfawr ar fynd i'r afael â thlodi i gydlynu eu hymdrechion, diwallu anghenion lleol a chefnogi'r targedau a'r camau gweithredu yn y cynllun cenedlaethol diwygiedig. Dylai hyn: <ul style="list-style-type: none"> gynnwys camau gweithredu lleol CAMPUS gyda mwy o bwyslais ar atal; cynnwys cynllun adnoddau manwl ar gyfer oes y strategaeth; cael ei ddatblygu gydag ymwneud gan bartneriaid eraill yn y sector cyhoeddus, y trydydd sector, a'r rhai sydd â phrofiad o dlodi; cynnwys set gadarn o ddangosyddion a mesurau canlyniadau cyson i gynyddu dealltwriaeth am dlodi yn lleol; a bod yn destun adroddiadau cyhoeddus blynyddol er mwyn gallu bod â golwg system gyfan ar dlodi'n lleol i helpu i wella'r broses gyflawni a chymorth. <p>Arweinyddiaeth ar yr agenda tlodi</p> <ul style="list-style-type: none"> A3 Ym Mharagraff 2.23 rydym yn nodi bod gan ychydig dros draean o'r cynghorau aelodau arweiniol a swyddogion arweiniol ar gyfer mynd i'r afael â thlodi. O ystyried pwysigrwydd arweinyddiaeth effeithiol i yrru'r agenda tlodi yn ei blaen a thorri seilos o fewn cynghorau a rhwng cyrff cyhoeddus, rydym yn argymhell bod pob cyngor yn dynodi aelod cabinet fel hyrwyddwr tlodi'r cyngor ac yn dynodi uwch swyddog i arwain a bod yn atebol am yr agenda wrthdlodi. <p>Mapio profiadau i greu gwasanaethau cynhwysol i bobl mewn tlodi</p> <ul style="list-style-type: none"> A5 Ym Mharagraffau 3.2 – 3.6 rydym yn tynnu sylw at y ffaith bod pobl mewn tlodi yn aml mewn argyfwng, yn ymdrin â materion personol a materion sy'n llawn straen, ond maent yn aml yn ei chael hi'n anodd cael gafael ar gymorth gan gynghorau oherwydd y ffordd y caiff gwasanaethau eu dylunio a'u darparu. Rydym yn argymhell bod cynghorau'n gwella eu dealltwriaeth am 'brofiad personol' eu trigolion trwy eu cynnwys mewn modd ystyrion wrth wneud penderfyniadau gan 'fapio profiadau' a/neu ddefnyddio 'Comisiynau'r Gwirionedd am Dlodi' i adolygu a gwella hygyrchedd gwasanaethau'r cyngor a'r defnydd ohonynt. <p>Un dudalen lanio ar y wefan ar gyfer pobl sy'n chwilio am gymorth</p> <ul style="list-style-type: none"> A6 Ym Mharagraff 3.14 rydym yn tynnu sylw at yr anawsterau y mae pobl mewn tlodi yn eu hwynebu wrth geisio mynediad at wasanaethau ar-lein a digidol. Er mwyn sicrhau bod pobl yn gallu cael yr wybodaeth a'r cyngor y mae eu hangen arnynt, rydym yn argymhell bod cynghorau'n optimeiddio eu gwasanaethau digidol trwy greu un dudalen lanio ar eu gwefan sydd: <ul style="list-style-type: none"> yn uniongyrchol hygyrch ar yr hafan; yn darparu dolenni i'r holl wasanaethau a ddarperir gan y cyngor sy'n ymwneud â thlodi; ac 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r agenda trechu tlodi wedi bod yn flaenoriaeth gorfforaethol ers nifer o flynyddoedd. Dros y 12 mis diwethaf, rydym wedi alinio partneriaid rhyngadrannol ac allanol yn gorfforaethol drwy ddatblygu; Rheolwr Rhaglen Costau Byw mewnol penodol Grŵp gweithredol ymyrraeth gynnar ac atal Bwrdd strategol ymyrraeth gynnar ac atal Yn sgil yr uchod, rydym wedi datblygu system dadansoddi data mewnol PowerBi lle mae DP a gwybodaeth / data yn cael eu darparu gan grwpiau trechu tlodi allweddol gan gynnwys banciau bwyd, Bwyd Da Môn, CAB Ynys Môn, O'Toole, Tîm Cynhwysiant Ariannol. Mae hyn yn dechrau'r cyflymu a thrwy ychwanegu data SYG, mae'n darparu themâu allweddol a chanlyniadau data tlodi yn y gymuned. Erbyn hyn, mae dadansoddeg data ar gael ar sail cod post, cymuned neu ward. Mae hyn yn cefnogi'r Cyngor i allu ymateb i'r anghenion hyn gyda'r bwriad o leihau'r beichiau ariannol y mae aelwydydd yn eu hwynebu a chynyddu gwydnwch ariannol. Fe wnaethom archwilio'r porth LIFT Policy in Practice, ond ni wnaethom ymrwymo i'r porth hwn oherwydd cyfyngiadau cost (tua £35k y flwyddyn) a'n gallu i gasglu a rheoli ein data yn fewnol trwy PowerBi. Mae data ar dlodi yn cael ei drafod a'i weithredu'n wythnosol. Mae pryderon yn cael eu huwchgysfeirio at y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol am ei fewnbwn a'i gefnogaeth ar gyfer unrhyw benderfyniadau sydd eu hangen. Rydym wedi llwyddo i sicrhau grant o £250k o'r Gronfa Ffyniant Gyffredin. Anelir hwn at ddarparu dulliau wedi'u targedu a arweinir gan y gymuned, ar lawr gwlad i drechu tlodi. Gwnawn hyn drwy recriwtio Swyddogion Cynhwysiant Ariannol ychwanegol x 2, swyddog data a monitro a chynghorydd dyled trwy CAB Ynys Môn. Cawsom ein cydnabod ar sut y llwyddodd y gwasanaethau hyn i fynd i'r afael â'r argyfwng Costau Byw uniongyrchol yn 2022. Rydym bellach mewn sefyllfa lle mae modelau ar waith, y gallwn eu cynyddu neu eu lleihau yn ôl yr angen, yn seiliedig ar gyllid. Mae gennym dros 700 o unedau (mae 1 uned yn berson) o ddarpariaeth Grant Cymorth Tai yn cael eu cynnal yn ein cymunedau bob wythnos. Mae hyn er mwyn lleihau'r risg o ddigartrefedd, cefnogi aelwydydd sy'n agored i niwed i reoli a chynnal tenantiaethau ochr yn ochr â chefnogi heriau llesiant. Mae'r gwaith hwn yn lleihau'r galw a'r risg y bydd angen ymyriadau statudol mwy costus ar drigolion. Mae Teulu Môn a Dechrau'n Deg yn cefnogi nifer o aelwydydd a allai fod mewn perygl o fesurau amddiffyn plant yn y dyfodol. Mae gennym swyddogion Addysg sy'n gweithio'n agos o fewn cymunedau, gan dargedu rhieni lle mae risg yn y cartref wedi'i nodi drwy Ysgolion, y mae teuluoedd angen cymorth ychwanegol iddynt. Yn 2022/23, roedd y Cyngor yn gallu postio 35,000 o lyfrynnau costau byw, a ariannwyd gan gronfeydd caledi Llywodraeth Cymru, er mwyn sicrhau bod gan holl drigolion Ynys Môn fynediad at wybodaeth annatod ar yr adeg yr oeddem yn wynebu'r argyfwng costau byw. Mae'r llyfryn hwn wedi'i ailddatblygu ar gyfer 2023/24 a byddwn yn targedu ac yn mapio lle gellir sicrhau bod y wybodaeth hon ar gael i drigolion Ynys Môn. Mae strategaeth trechu tlodi CSYM yn cael ei hadolygu ar sail aml-asiantaeth.

Enw'r Adroddiad	Argymhellion / Cyfleoedd Perthnasol i Lywodraeth Lleol	Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn 2023
	<ul style="list-style-type: none"> ○ yn darparu gwybodaeth am waith partneriaid sy'n gallu cynorthwyo pobl mewn tlodi. <p>Symleiddio a gwella gwasanaethau ymgeisio a gwybodaeth i bobl mewn tlodi</p> <ul style="list-style-type: none"> • A7 Ym Mharagraffau 3.15 a 3.16 rydym yn nodi nad yw'r un cyngor wedi creu un porth i mewn i wasanaethau. O ganlyniad, mae'n rhaid i bobl gwblhau ffurflenni cais lluosog sy'n aml yn cofnodi'r un wybodaeth wrth wneud cais am wasanaethau tebyg. Rydym yn amlygu, er ei bod yn bwysig eu bod yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth diogelu data berthnasol, bod angen i gynghorau hefyd rannu data er mwyn sicrhau bod dinasyddion yn cael gwasanaethau effeithlon ac effeithiol. Rydym yn argymhell y dylai cynghorau: <ul style="list-style-type: none"> ○ sefydlu safonau data a dull codio corfforaethol y mae pob gwasanaeth yn eu defnyddio ar gyfer eu data craidd; ○ cynnal archwiliad i ganfod pa ddata sy'n cael ei gadw gan wasanaethau a nodi unrhyw achosion o ddyblygu cofnodion a cheisiadau am wybodaeth; ○ creu cyfrif cwsmer integredig canolog fel porth i wasanaethau; ○ cynnal archwiliad data i ddarparu hyfforddiant diweddarau i reolwyr gwasanaethau i sicrhau eu bod yn gwybod pryd y gallant ac na allant rannu data a pha ddata y gallant ac na allant ei rannu; ac ○ adolygu a diweddarau protocolau rhannu data er mwyn sicrhau eu bod yn cynorthwyo gwasanaethau i gyflawni eu cyfrifoldebau rhannu data. 	
'Cyfle wedi'i gollu' – Mentrau Cymdeithasol	<ul style="list-style-type: none"> • A1 I gael y gorau o'u gwaith gyda a'u cyllid ar gyfer Mentrau Cymdeithasol, mae angen i awdurdodau lleol sicrhau bod ganddynt y trefniadau a'r systemau cywir yn eu lle. Rydym yn argymhell bod swyddogion awdurdodau lleol yn defnyddio'r rhestr wirio yn Atodiad 2 i: <ul style="list-style-type: none"> ○ hunanwerthuso gweithgarwch ymgysylltu, rheoli, perfformiad ac arfer mewn perthynas â Mentrau Cymdeithasol ar hyn o bryd; ○ adnabod cyfleoedd i wella cydweithio; a ○ mynd ati ar y cyd i ddrafftio a chyflawni cynllun gweithredu gyda graddfeydd amser a chyfrifoldebau wedi'u nodi'n glir i fynd i'r afael â'r bylchau a'r gwendidau a nodwyd trwy'r hunan-werthusiad. • A2 I lywio gwelliant rydym yn argymhell bod yr awdurdod lleol: <ul style="list-style-type: none"> ○ yn cymeradwyo'r Cynllun Gweithredu a gwblhawyd yn ffurfiol; ○ yn mynd ati'n rheolaidd i adrodd ar berfformiad, ei fonitro a'i werthuso mewn pwyllgorau craffu perthnasol; ac ○ yn diwygio camau gweithredu a thargedau yng ngoleuni gwerthusiad ac asesiad yr awdurdod o'i berfformiad. • A3 Er mwyn sicrhau bod yr awdurdod lleol yn cyflawni ei gyfrifoldebau dan adran 16 i hyrwyddo Mentrau Cymdeithasol rydym yn argymhell ei fod yn adrodd ar weithgarwch cyfredol a blaenoriaethau ar gyfer y dyfodol yn dilyn gwerthuso ei Gynllun Gweithredu gan gynnwys Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rhannwyd yr adroddiad gyda'r Tîm Arweinyddiaeth ac mae nifer o fentrau cymdeithasol arwyddocaol yn weithredol ar yr Ynys. • Mae mentrau cymdeithasol yn elfen allweddol o Siapio Lle, lle mae 7 cynghrair bellach ar waith gydag 1 yn cael ei datblygu. • Cynhaliodd y BGC (mewn partneriaeth â'r Cyngor a Medrwn Môn) ymweliad gan swyddogion o fewn Is-adran Cymunedau Cydlynol Llywodraeth Cymru. Maent ar ddechrau eu cylch bywyd polisi o ddatblygu Polisi Cymunedol a phwrpas yr ymweliad oedd deall beth sy'n digwydd mewn cymunedau ar hyn o bryd. Ymwelwyd â nifer o brosiectau cymunedol ar yr Ynys a oedd yn cynnwys nifer o fentrau cymdeithasol. • Mae nifer o Grantiau Ffyniant Gyffredin wedi'u dyfarnu i wella a chefnogi gweithgarwch menter gymdeithasol. • Mae swyddog yn mynychu Rhwydwaith Menter Gymdeithasol ALI Gogledd Cymru sy'n cynnwys mynychwyr o Gynghorau eraill Gogledd Cymru, Cwmpas a Menter Môn i drafod materion sy'n wynebu mentrau cymdeithasol a materion ariannu. • Presenoldeb yn nigwyddiad Cwmpas - Mwyhau Cyfleoedd: Gweithio gyda Mentrau Cymdeithasol. • Mae angen ystyriaeth bellach o ran symud ymlaen / cydlynu'r gefnogaeth i fentrau cymdeithasol.
'Craciau yn y Sylfeini' – Diogelwch Adeiladau yng Nghymru	<ul style="list-style-type: none"> • A5 Dylai awdurdodau lleol ddatblygu cynlluniau gweithredu lleol sy'n mynegi gweledigaeth glir ar gyfer rheoli adeiladu er mwyn gallu cynllunio'n effeithiol ar gyfer rhoi gofynion y Ddeddf ar waith. Dylai'r Cynlluniau: <ul style="list-style-type: none"> ○ fod yn seiliedig ar asesiad o risgiau lleol ac yn cynnwys camau lliniaru; ○ nodi sut y bydd adnoddau'n cael eu darparu ar gyfer gwasanaethau rheoli adeiladu i gyflawni eu holl gyfrifoldebau statudol; ○ dangos rôl allweddol rheoli adeiladu o ran sicrhau adeiladau diogel a bod yn gysylltiedig ag amcanion llesiant ac amcanion corfforaethol eraill; a 	<p>Byddwn yn darparu ymateb sefydliadol i'r argymhellion a wnaed yn adroddiad Archwilio Cymru, ac yn datblygu cynllun gweithredu lleol yn ystod Ch1 24/25.</p>

Enw'r Adroddiad	Argymhellion / Cyfleoedd Perthnasol i Lywodraeth Lleol	Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn 2023
	<ul style="list-style-type: none"> ○ chynnwys mesurau deilliant sy'n canolbwyntio ar yr holl wasanaethau rheoli adeiladu, nid strwythurau peryglus yn unig. • A6 Dylai awdurdodau lleol fynd ati ar frys i adolygu eu rheolaeth ariannol ar reoli adeiladu a sicrhau eu bod yn cydymffurfio'n llawn â Rheoliadau. Dylai hyn gynnwys: <ul style="list-style-type: none"> ○ sefydlu amserlen o adolygiadau ffioedd rheolaidd i sicrhau bod taliadau'n adlewyrchu cost gwasanaethau ac yn cydymffurfio â'r Rheoliadau; ○ adrodd ar berfformiad ariannol a chyhoeddi'r wybodaeth honno'n flynyddol yn unol â'r Rheoliadau; ○ sicrhau bod staff perthnasol yn cael hyfforddiant i sicrhau eu bod yn cymhwyso'r Rheoliadau ac yn dehongli adroddiadau ariannol yn gywir; a ○ diwygio ffioedd i sicrhau y codir am wasanaethau yn unol â'r Rheoliadau. • A7 Dylai awdurdodau lleol weithio gyda phartneriaid i wneud gwell defnydd o adnoddau cyfyngedig trwy archwilio'r potensial ar gyfer cydweithio a rhanbartholi i gryfhau cydnerthedd trwy ddadansoddiad cost a budd o bartneru gydag awdurdodau cyfagos, sefydlu cyd-fentrau a/neu fabwysiadu model rhanbarthol lle y bo hynny'n fuddiol. • A8 Dylai awdurdodau lleol adolygu prosesau rheoli risg i sicrhau bod risgiau'n cael eu hadnabod, eu cofnodi, eu hasesu, a'u lliniaru mewn modd systematig ac y gwneir gwaith rheolaidd i'w gwerthuso ac i graffu arnynt. 	
'Gyda'n gilydd fe allwn ni' – Cydnerthedd a hunanddibyniaeth cymunedau	<ul style="list-style-type: none"> • A1 I gryfhau cydnerthedd cymunedau a chynorthwyo pobl i fod yn fwy hunanddibynnol, mae angen i awdurdodau lleol sicrhau bod ganddynt y trefniadau a'r systemau cywir. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn defnyddio'r offeryn gwerthuso yn Atodiad 2 i: <ul style="list-style-type: none"> ○ hunanwerthuso gweithgarwch ymgysylltu, rheoli, perfformiad ac ymarfer cyfredol; ○ hadnabod ble y mae angen gwelliant; a ○ drafftio a chyflawni cynllun gweithredu sy'n cynnwys fframiau amser a chyfrifoldebau wedi'u nodi'n gywir i fynd i'r afael â'r bylchau a'r gwendidau a adnabuwyd wrth gwblhau'r offeryn gwerthuso. • A2 I helpu awdurdodau lleol i fynd i'r afael â'r bylchau a gaiff eu canfod ganddynt yn dilyn eu hunanwerthusiad, rydym yn argymhell eu bod: <ul style="list-style-type: none"> ○ yn rhoi cymeradwyaeth ffurfiol i'r Cynllun Gweithredu wedi'u gwblhau sy'n codi o'r ymarfer hunanwerthuso; ○ adrodd ar berfformiad, monitro perfformiad a gwerthuso perfformiad yn rheolaidd mewn pwyllgorau craffu perthnasol; a ○ diwygio camau gweithredu a thargedau yng ngoleuni gwerthusiad ac asesiad yr awdurdod o'i berfformiad 	<p>Er mwyn sicrhau bod y dull Llunio Lle yn parhau i ddatblygu a'i fod yn berthnasol, yn addas i'r diben, yn hyblyg ac wedi'i ymgorffori ar draws y Cyngor, cafwyd diweddariad ar gynnydd yn ystod 2023. Roedd yr adolygiad hefyd yn cynnwys cytuno ar y weledigaeth i sicrhau aliniad â Chynllun y Cyngor 2023 -2028.</p> <p>Mae nifer o Grantiau Ffyniant Gyffredin wedi'u dyfarnu i'r Cyngor a phartneriaid i wella cydnerthedd cymunedol.</p> <p>Mae trefniadau llywodraethu yn cael eu datblygu i sicrhau adrodd a monitro rheolaidd.</p>

Rydym yn cynnig dileu'r adroddiadau ac argymhellion canlynol:

Enw'r Adroddiad	Argymhellion / Cyfleoedd	Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn 2022	Cynigion
Darparu pryddau ysgol am ddim yn ystod y cyfngiadau	<p>Cynyddodd y nifer a oedd yn cael pryddau ysgol a theimlodd cynghorau eu bod mewn gwell sefyllfa pan fyddai unrhyw ysgolion yn cau yn y dyfodol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ym mis Mehefin 2020, nododd y rhan fwyaf o gynghorau gynnydd yn nifer y pryddau ysgol am ddim cymwys yn ystod y pandemig Covid-19. • Amrywiodd y nifer a oedd yn derbyn pryddau am ddim amgen rhwng 85% a 100%, cynnydd o ffigur cenedlaethol o 77% cyn Covid. • Ymatebodd 17 cyngor i'n cais am wybodaeth a dywedodd y cynghorau wrthym eu bod yn hyderus ym mis Mehefin pe bai ysgolion yn gorfod cau eto eu bod mewn gwell sefyllfa i gynnal darpariaeth pryddau ysgol am ddim. <p>Mae trefniadau ar gyfer darparu pryddau ysgol am ddim yn dal i gael eu profi gyda'r cyfnod atal byr a gynhaliwyd fis Hydref/Tachwedd 2020 a'r cynnydd mewn achosion o ddisgyblion yn gorfod hunanynysu.</p>	<p>Mae'r cyllid a'r broses yn parhau yn eu lle i gynnwys 4 wythnos arall o gyllid ar gyfer gwyliau ysgol (hanner tymor mis Hydref; hanner tymor y Nadolig a mis Chwefror). Dechreuodd y broses o gyflwyno pryddau ysgol am ddim i holl blant ysgolion cynradd Cymru ym mis Medi 2022, ac nid oes angen gwneud cais am hyn mwyach. O ganlyniad, mae'n debygol y gallai nifer yr hawliadau gwirioneddol ar gyfer y rhai sy'n gymwys ar gyfer y budd-dal gwyliau ostwng gan nad yw'r elfen hon yn awtomatig ac efallai na fydd rhai sy'n gymwys yn gwneud y cais.</p>	<p>Mae pryddau ysgol am ddim ar gael i bob plentyn ysgol gynradd yng Nghymru a disgyblion uwchradd sy'n gymwys. Mae prosesau ar waith i nodi'r rhai sy'n gymwys.</p> <p>Cynnig ei dileu</p>
Cynaliadwyedd Ariannol Llywodraeth Leol o ganlyniad i'r Pandemig COVID-19	<p>Pam ein bod wedi cynhyrchu'r adroddiad hwn</p> <p>1. Roeddem eisoes wedi adnabod cynaliadwyedd ariannol fel risg allweddol i drefniadau cynghorau cyn i'r pandemig ddigwydd. Roedd hyn, yn rhannol, i'w briodoli i'r pwysau sylweddol ar gyllid cyhoeddus y DU ac, felly, Cymru yn dilyn argyfwng ariannol 2008-09. Fe gynhyrchom ni adroddiad ar gynaliadwyedd ariannol pob cyngor lleol yn ystod 2019-20, ac roedd yr adroddiadau hyn yn dangos bod cynghorau mewn sefyllfaoedd gwahanol o ran eu lefel o gronfeydd wrth gefn a'u hanes o wario o fewn eu cytundebau cytunedig.</p> <p>2. Yn erbyn y gefnlen hon mae'r pandemig eisoes wedi cael effaith fwy dwfn ac uniongyrchol ar gyllid y sector</p>	<p>Mae cynaliadwyedd ariannol y Cyngor yn parhau i gael ei fonitro ac adroddir arno i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn.</p>	<p>Mae cynaliadwyedd ariannol y Cyngor yn parhau i gael ei fonitro ac adroddir arno i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn.</p> <p>Cynnig ei dileu</p>

	<p>cyhoeddus ar y cyfan ac, o ganlyniad, ar sefyllfa ariannol cynghorau. Mae'r effaith ar wariant y sector cyhoeddus dros gyfnod mor fyr yn ddigynsail ar adeg heddwch yn y cyfnod modern.</p> <p>3. Yr adroddiad hwn yw dechrau ein gwaith i fwrw golwg ar gynaliadwyedd cynghorau lleol yn ystod 2020-21, gan adeiladu ar y gwaith a gwblhawyd gennym yn 2019-20. Mae'r adroddiad yn nodi sefyllfa sylfaenol lefel uchel, gan gynnwys y sefyllfa o ran cronfeydd wrth gefn, cynghorau lleol cyn y pandemig. Mae hefyd yn nodi goblygiadau ariannol cychwynnol y pandemig ar gyfer cynghorau lleol a maint yr her a ragwelir wrth edrych tua'r dyfodol, yn ogystal â rhai myfyrdodau ar barodrwydd llywodraeth leol yng Nghymru ar gyfer digwyddiad mor ddigynsail. Yn olaf, rydym yn nodi sut y mae Archwilio Cymru yn bwriadu rhoi cymorth a her adeiladol i gynghorau a'r sector llywodraeth leol, yn ei gyfanrwydd, yn ystod gweddill 2020-21, yn eu hymdrechion i gynnal cynaliadwyedd ariannol yn erbyn pwysau mor sylweddol o ran cyllid.</p>		
<p>Y Fenter Twyll Genedlaethol yng Nghymru 2018-20</p>	<ul style="list-style-type: none"> Dylai'r holl gyfranogwyr yn ymarfer y Fenter Twyll Genedlaethol sicrhau eu bod yn cynyddu manteision eu cyfranogiad i'r eithaf. Dylent ystyried a yw'n bosibl gweithio'n fwy effeithlon ar bariadau'r Fenter Twyll Genedlaethol trwy adolygu'r adran gyfarwyddyd yng nghymhwysiad gwe diogel y Fenter Twyll Genedlaethol. Dylai pwyllgorau archwilio, neu'r hyn sy'n cyfateb i hynny, a swyddogion sy'n arwain y Fenter Twyll Genedlaethol adolygu rhestr wirio hunanarfarnu'r Fenter Twyll Genedlaethol. Bydd hyn yn sicrhau eu bod yn meddu ar wybodaeth lawn am waith cynllunio a chynnydd eu sefydliad yn ymarfer y Fenter Twyll Genedlaethol yn 2020-22. 	<p>Gweithredwyd. Mae'r Uwch Archwilydd yn defnyddio swyddogaeth sy'n seiliedig ar risg cymhwysiad gwe diogel y Fenter Twyll Genedlaethol wrth ystyried pa achosion i'w hadolygu. Cwblhawyd Rhestr Wirio'r Fenter Twyll Genedlaethol ar gyfer ymarfer 2020-22 a bydd yn cael ei hailystyried yn ystod ymarfer 2022-24. Bydd unrhyw feysydd gwella a nodir yn cael eu hadrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio pan fydd yn ystyried y Strategaeth Gwrth-dwyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredd wedi'i diweddarau ar gyfer 2022-25. Gweithredwyd. Nododd Strategaeth Atal Twyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredd 2021-24 y Cyngor risgiau twyll sy'n dod i'r amlwg a nodwyd lle y gellid gwneud gwelliannau.</p> <p>Gweithredwyd. Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol Atal Twyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredd 2021-22 i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Medi 2022. Ni ddarganfuwyd unrhyw dwyll o ymarfer eilflwydd Menter Twyll Genedlaethol 2020-22. Gweithredwyd. Mae Uwch Archwilydd wedi cael cyfrifoldeb i lanlwytho data y gofynnwyd amdano ar gyfer ymarfer dwyflynyddol y Fenter Twyll Genedlaethol, sydd ar y gweill ar hyn o bryd ar gyfer ymarfer 2022-23. Bydd adnoddau yn cael eu rhoi i adolygu achosion risg uchel pan fydd yr achosion yn cael eu rhyddhau yn gynnar y flwyddyn nesaf. Gweithredwyd. Mae Is-grŵp Atal Twyll Partneriaeth Archwilio Gogledd a Chanolbarth Cymru yn cyfarfod yn rheolaidd ac yn trafod materion a chanlyniadau'r Fenter fel eitem sefydlog.</p>	<p>Pob un wedi ei weithredu.</p> <p>Cynnig ei ddileu</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Lle mae archwilyr lleol wedi nodi meysydd penodol lle gellid gwneud gwelliannau, dylai'r cyrff cyhoeddus weithredu ar y rhain cyn gynted â phosibl. Dylai'r holl gyfranogwyr fod yn ymwybodol o risgiau o dwyll sy'n dod i'r amlwg, e.e. oherwydd COVID-19, a chymryd camau priodol i'w hatal a'u canfod. 		
Rheoli Gwastraff yng Nghymru – Atal Gwastraff	<p>A1 Cynyddu'r pwyslais ar atal gwastraff er mwyn adlewyrchu amcanion cyffredinol Tuag at Ddyfodol Diwastraff Awgryma'r data sydd ar gael ar faint o wastraff a gynhyrchir bod cynnydd cymysg o ran cyflawni targedau atal gwastraff Llywodraeth Cymru. Argymhellwn fod Llywodraeth Cymru yn gwneud y canlynol:</p> <p>a) ailedrych ar y flaenoriaeth berthnasol y mae'n ei rhoi i ailgylchu ac atal gwastraff fel rhan o'i hadolygiad o Tuag at Ddyfodol Diwastraff;</p> <p>b) gosod y disgwyliadau ar wahanol sefydliadau a sectorau ar gyfer atal gwastraff yn eglur; ac</p> <p>c) ailedrych ar ei thargedau atal gwastraff cyffredinol a'r ffordd y mae wedi mynd ati i'w monitro, gan ystyried y cynnydd hyd yn hyn, enghreifftiau o wledydd eraill ac yng nghyd-destun yr amcanestyniadau cyfredol am wastraff a fydd yn cael ei gynhyrchu hyd at 2050.</p> <p>A2 Gwella data ar wastraff masnachol, diwydiannol, adeiladu a dymchwel Mae Llywodraeth Cymru yn bartner mewn gwaith cychwynnol i asesu dichonoldeb datblygu datrysiad digidol newydd i olrhain yr holl wastraff. Os na fydd yr opsiwn dewisol hwn yn llwyddo, argymhellwn fod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Cyfoeth Naturiol Cymru i archwilio costau a buddion opsiynau eraill i wella'r data ar wastraff nad yw'n drefol yng Nghymru, gan gynnwys pwerau ychwanegol i ofyn am ddata gwastraff gan fusnesau.</p> <p>A3 Gwella cyfrifoldeb cynhyrchwyr a defnyddio ysgogiadau mwy cyfreithiol, ariannol a chyllidol Mae gan Lywodraeth Cymru gyfleoedd i ddylanwadu ar atal gwastraff drwy</p>	<p>Mae'r Cyngor yn llwyr gefnogi nodau a thargedau strategaeth gwastraff Cymru ynghylch atal gwastraff. Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targedau uchel iawn a bydd Cyngor Môn yn gwneud popeth posib i gyflawni'r canlyniadau a ddeisyfir.</p> <p>Er bod y Cyngor yn canolbwyntio'n bennaf ar reoli gwastraff dinesig, mae'n llwyr gefnogi gweithio mewn partneriaeth â phob sector i wella casglu data gan y sectorau masnachol, diwydiannol ac adeiladu.</p> <p>O ran gwella cyfrifoldeb y cynhyrchwr i ddylanwadu ar atal gwastraff, unwaith eto mae'r Cyngor yn llwyr gefnogi'r holl fentrau i hyrwyddo'r dull hwn o reoli gwastraff yng Nghymru.</p>	<p>Cynnig ei ddileu y sgil ei fod yn argymhelliad Llywodraeth Cymru</p>

	<p>ddeddfwriaeth a chymelliadau ariannol. Gall hefyd ddylanwadu ar newidiadau ar lefel y DU, lle nad yw materion cyllidol wedi eu datganoli. Argymhellwn fod Llywodraeth Cymru yn ystyried a oes angen darpariaethau i ehangu cyfrifoldebau cynhyrchwyr ac oes angen defnyddio pwerau ariannol fel amodau grant, mesurau cyllidol a thaliadau a chymelliadau cwsmeriaid i hyrwyddo a blaenoriaethu'r gwaith o atal gwastraff.</p>		
<p>Masnacheiddio mewn Llywodraeth Leol</p>	<p>A1. Mae ymgymryd â gweithgareddau masnacheiddio yn gofyn i gynghorau feddu ar allu digonol a'r sgiliau cywir, ac i fod â systemau cadarn ond ystwyth ar waith. Argymhellwn fod cynghorau'n defnyddio'n hofferynnau hunanwerthuso i ddatblygu strategaeth sy'n gweddu i'r graddau y maent am ddilyn y syniad o fasnacheiddio.</p>	<p>Mae'r Cyngor yn ymgymryd â pheth gweithgaredd masnachol ond mae hyn yn gyfyngedig oherwydd natur yr Ynys. Yn ogystal, nid yw'r sefyllfa economaidd bresennol yn rhoi cyfle i fuddsoddi ymhellach.</p>	<p>Cynnig ei ddileu oherwydd ymateb blaenorol</p>
<p>Cysgu Allan yng Nghymru – Problem i Bawb: Cyfrifoldeb i Neb</p>	<p>Defnydd deallus o ddata</p> <p>A1 Dylai cyrff cyhoeddus a phartneriaid yn y trydydd sector sicrhau eu bod yn defnyddio data i gynllunio'r gwasanaethau cywir ar gyfer y dyfodol, ac i sefydlu protocolau rhannu data effeithiol i sicrhau eu bod yn ymateb yn effeithiol ac yn ddiogel i'r broblem o bobl yn cysgu allan. Rydym yn argymhell bod cynghorau a'u partneriaid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yn buddsoddi mewn sgiliau dadansoddi data i ddeall yn well beth yw'r sefyllfa gyfredol a rhagweld y galw yn y dyfodol i atal digartrefedd yn y dyfodol; • adolygu a diweddarau protocolau rhannu data i sicrhau eu bod yn cynorthwyo gwasanaethau i gyflawni eu cyfrifoldebau rhannu data'n effeithiol; a • chyflwyno un broses casglu data ac asesu data i roi cymorth i ategu prosesau penderfynu diogel wrth ymdrin â phobl sy'n cysgu allan. <p>Gwasanaethau integredig i fynd i'r afael ag angen cymhleth</p>	<p>Rydym yn gweithio gydag amrywiaeth o gyrff cyhoeddus ac yn defnyddio gwybodaeth sydd ar gael i'r cyhoedd o'n asesiad Anghenion HSG. Mae gennym gytundeb rhannu data gyda GLIEM a'r Gwasanaeth Prawf i rannu gwybodaeth berthnasol fesul achos. Rydym yn hyrwyddo Streetlink i helpu i nodi pobl sy'n ddigarterf ac yn cysgu ar y stryd ac yn gweithio gyda phartneriaid i gynnig gwasanaethau allgymorth. Rydym yn cynnig gwasanaeth achosion cymhleth i bobl ddigartref er mwyn sicrhau ein bod yn gweithio gyda'n gilydd i fynd i'r afael â digartrefedd.</p>	<p>Cynnig ei ddileu oherwydd ymateb blaenorol</p>

	<p>A2 Gan bod cyrff cyhoeddus yn ymateb i bobl mewn argyfwng, maent yn aml yn ymdrin â materion aciwt ar wahân i'w gilydd ac anaml y maent yn mynd i'r afael ag achos sylfaenol yr argyfwng. Er mwyn gwneud hyn mae gofyn i gyrff cyhoeddus ddylunio a chreu modelau darparu gwasanaethau sy'n ymatebol. Rydym yn argymhell bod cyrff cyhoeddus yn defnyddio ein hofferyn hunan-fyfyrio anghenion cymhleth i wella sut y gallant fynd i'r afael ag anghenion cymhleth ar y cyd yn y dyfodol</p>		
<p>Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru – Adolygiad Cynnydd Bargaen Twf Gogledd Cymru</p>	<p>Cynigion ar gyfer gwella</p> <p>C1 - Dylai cynghorau Gogledd Cymru, drwy'r Bwrdd Uchelgais, ddatblygu strategaeth rheoli risg a datblygu cofrestr risg sy'n cynnwys ystyried risgiau newydd i brosiectau a gyflwynir gan amgylchiadau allanol megis Brexit, COVID-19 a phwysau eraill ar yr economi leol.</p> <p>C2 - Dylai cynghorau Gogledd Cymru, drwy'r Bwrdd Uchelgais, ehangu eu cysylltiadau â'r gymuned fusnes i gynyddu cyfleoedd i gefnogi cyflawni eu hamcanion.</p> <p>C3 - Sicrhau bod polisïau a gweithdrefnau'n adlewyrchu'r angen i gynnal tryloywder a gwerthoedd y sector cyhoeddus wrth wneud penderfyniadau wrth weithredu yn yr amgylchedd busnes cystadleuol a masnachol iawn.</p> <p>C4 - Sefydlu proses graffu ffurfiol ac amserol o'r Bwrdd Uchelgais i ddarparu tryloywder cyhoeddus ac sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r cynghorau sy'n noddi.</p> <p>C5 - Datblygu cytundebau sy'n nodi'n glir y cymorth a ddarperir i'r SRhP gan Gyngor Gwynedd megis llywodraethu, adnoddau dynol a chyllid.</p> <p>C6 - Wrth adolygu dichonoldeb prosiectau unigol, diffiniwch sut mae pob un yn cyfrannu at gyflawni saith Nod Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.</p>	<p>C1 - Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi datblygu eu cofrestrau risg eu hunain ar y prosiectau y mae'n gyfrifol am eu cyflawni. Trwy'r Byrddau Prosiect, mae'r cynghorau'n bwydo i mewn i'r AP.</p> <p>C2 - Lle mae capasiti ac adnoddau'n caniatáu, mae'r cynghorau'n parhau i feithrin perthnasoedd â'r gymuned fusnes yn uniongyrchol ac yn anuniongyrchol drwy bartneriaid/rhanddeiliaid</p> <p>C3 - Mae Byrddau Prosiect wedi'u sefydlu i herio'r prosiectau a sicrhau eu bod yn adlewyrchu'r angen i gynnal tryloywder wrth wneud penderfyniadau ac mae cyfleoedd hefyd i graffu ymhellach drwy Arweinwyr Cynghorau a sesiynau gyda chynghorau unigol.</p> <p>C4 - Gweler uchod</p> <p>C5 - Mae hwn wedi'i nodi a'i gytuno ar draws yr holl gynghorau yn y cytundeb GA2 gyda'r Bwrdd Uchelgais</p> <p>P6 - Ymdrinnir â'r agwedd hon fel rhan o'r Achosion Busnes Amlinellol a Llawn sy'n cael eu cwblhau gan y PMO fel rhan o gamau amrywiol y prosiect</p>	<p>Cynnig ei ddileu</p> <p>Rheolir y broses gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru</p>
<p>Parodrwydd y Sector Cyhoeddus ar gyfer Carbon</p>	<p>Mae gweithgareddau sylweddol yn digwydd i leihau allyriadau carbon. Fodd bynnag, mae angen i gyrff cyhoeddus gynyddu cyflymder eu gweithgarwch yn sgil ansicrwydd clir</p>	<p>Drwy adolygu Adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol, mae swyddogion y Cyngor wedi ystyried yr argymhellion a wnaed ac wedi nodi cyfleoedd i wella ei ddull o gyrraedd sero net. Mae'r cyfleoedd hyn wedi'u blaenoriaethu a'u coladu mewn adroddiad diweddar a gyflwynwyd i'r Tîm Arweinyddiaeth a'r Pwyllgor Gwaith anffurfiol. Bydd adroddiad y Cyngor hefyd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu a Risg.</p>	<p>Cynnig i ddileu -</p> <p>Yn dilyn ymgynghoriad â'r Tîm Arwain, y Pwyllgor Gweithredol anffurfiol a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, mae camau gweithredu a nodwyd o'r</p>

Sero Net
erbyn 2030

ynghylch a fyddant yn cyflawni'r uchelgais ar y cyd i gael allyriadau carbon sero net erbyn 2030. Mae rhwystrau gwirioneddol y mae angen i gyrff cyhoeddus fynd i'r afael â hwy, ac mae angen i ddatgarboneiddio fod yn ganolog i'w gweithgareddau o ddydd i ddydd.

Yn ein hadroddiad, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gwneud y pum galwad a ganlyn am gamau gan gyrff cyhoeddus:

- Cryfhau eich arweinyddiaeth a dangos eich cyfrifoldeb ar y cyd trwy gydweithio effeithiol.
- Egluro eich cyfeiriad strategol a chyflymu eich gweithrediad.
- Ewch i'r afael â'r cyllid sydd ei angen arnoch.
- Gwybod eich bylchau sgiliau a chynyddu eich gallu; a
- Gwella ansawdd data a monitro i gefnogi eich penderfyniadau.

adroddiad wedi'u hintegreiddio o fewn y Cynllun Tuag at Sero Net 2022-25.